

Bank Polski

**Skrócone śródroczne
sprawozdanie finansowe
Powszechnej Kasy Oszczędności
Banku Polskiego Spółki Akcyjnej**

za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2012
roku

WYBRANE DANE FINANSOWE DOTYCZĄCE JEDNOSTKOWEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. PLN		w tys. EUR	
	okres od 01.01.2012 do 30.06.2012	okres od 01.01.2011 do 30.06.2011	okres od 01.01.2012 do 30.06.2012	okres od 01.01.2011 do 30.06.2011
Wynik z tytułu odsetek	3 986 735	3 519 460	943 695	887 117
Wynik z tytułu prowizji i opłat	1 379 188	1 432 507	326 466	361 079
Wynik z działalności operacyjnej	2 493 070	2 349 013	590 132	592 094
Zysk brutto	2 493 070	2 349 013	590 132	592 094
Zysk netto	2 005 686	1 895 164	474 764	477 696
Zysk na jedną akcję - podstawowy z zysku za okres (w PLN/EUR)	1,60	1,52	0,38	0,38
Zysk na jedną akcję - rozwodniony z zysku za okres (w PLN/EUR)	1,60	1,52	0,38	0,38
Dochody całkowite netto	1 825 639	1 842 600	432 145	464 447
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej	(68 959)	2 022 074	(16 323)	509 685
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej	2 318 533	(535 985)	548 817	(135 101)
Przepływy pieniężne z działalności finansowej	(2 116 168)	(18 045)	(500 916)	(4 548)
Przepływy pieniężne netto	133 406	1 468 044	31 578	370 036

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. PLN		w tys. EUR	
	stan na 30.06.2012	stan na 31.12.2011	stan na 30.06.2012	stan na 31.12.2011
Aktywa razem	188 175 877	188 372 690	44 159 265	42 649 133
Kapitał własny ogółem	23 129 047	22 802 375	5 427 697	5 162 646
Kapitał zakładowy	1 250 000	1 250 000	293 338	283 010
Liczba akcji (w tys.)	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Wartość księgowa na jedną akcję (w PLN/EUR)	18,50	18,24	4,34	4,13
Rozwodniona liczba akcji (w tys.)	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w PLN/EUR)	18,50	18,24	4,34	4,13
Współczynnik wypłacalności	12,74%	11,93%	12,74%	11,93%
Fundusze podstawowe (Tier 1)	18 753 871	16 225 262	4 400 974	3 673 533
Fundusze uzupełniające (Tier 2)	1 002 013	989 525	235 143	224 037
Kapitał krótkoterminowy (Tier 3)	59 979	133 134	14 075	30 143

Wybrane pozycje jednostkowego sprawozdania finansowego przeliczono na EUR według następujących kursów:

- pozycje rachunku zysków i strat, sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych – kurs liczony, jako średnia kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego z sześciu miesięcy okresu zakończony dnia 30 czerwca 2012 i 2011 roku, odpowiednio: 1 EUR = 4,2246 PLN i 1 EUR = 3,9673 PLN,
- pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej – kurs średni NBP na dzień 30 czerwca 2012 roku: 1 EUR = 4,2613 PLN oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku: 1 EUR = 4,4168 PLN.

Spis treści	Strona
RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	4
SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	4
SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	5
SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	6
SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	7
NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	8

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

za okresy 6 miesięcy zakończone odpowiednio dnia 30 czerwca 2012 roku i dnia 30 czerwca 2011 roku

	Nota	01.01- 30.06.2012	01.01- 30.06.2011
Działalność kontynuowana			
Przychody z tytułu odsetek	3	6 375 077	5 489 274
Koszty z tytułu odsetek	3	(2 388 342)	(1 969 814)
Wynik z tytułu odsetek		3 986 735	3 519 460
Przychody z tytułu prowizji i opłat	4	1 749 918	1 788 993
Koszty z tytułu prowizji i opłat	4	(370 730)	(356 486)
Wynik z tytułu prowizji i opłat		1 379 188	1 432 507
Przychody z tytułu dywidend		91 196	93 765
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	5	14 796	(35 378)
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych		5 574	15 110
Wynik z pozycji wymiany		142 973	130 259
Pozostałe przychody operacyjne	6	33 030	39 179
Pozostałe koszty operacyjne	6	(25 670)	(27 934)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto		7 360	11 245
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	7	(1 092 039)	(857 735)
Ogólne koszty administracyjne	8	(2 042 713)	(1 960 220)
Wynik z działalności operacyjnej		2 493 070	2 349 013
Zysk brutto		2 493 070	2 349 013
Podatek dochodowy	9	(487 384)	(453 849)
Zysk netto		2 005 686	1 895 164
Zysk na jedną akcję	10		
- podstawowy z zysku za okres (PLN)		1,60	1,52
- rozwodniony z zysku za okres (PLN)		1,60	1,52
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)		1 250 000	1 250 000
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)		1 250 000	1 250 000

Działalność zaniechana

PKO Bank Polski SA nie prowadził w I półroczu 2012 roku i w I półroczu 2011 roku działalności zaniechanej.

SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

za okresy 6 miesięcy zakończone odpowiednio dnia 30 czerwca 2012 roku i dnia 30 czerwca 2011 roku

	Nota	01.01- 30.06.2012	01.01- 30.06.2011
Zysk netto		2 005 686	1 895 164
Inne dochody całkowite		(180 047)	(52 564)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, brutto	15	(241 976)	(94 406)
Podatek odroczony z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	9	45 975	17 937
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, netto		(196 001)	(76 469)
Aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, brutto		19 696	29 512
Podatek odroczony z tytułu aktualizacji wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	9	(3 742)	(5 607)
Aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, netto		15 954	23 905
Dochody całkowite netto, razem		1 825 639	1 842 600

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ
na dzień 30 czerwca 2012 roku i na dzień 31 grudnia 2011 roku

	Nota	30.06.2012	31.12.2011
AKTYWA			
Kasa, środki w Banku Centralnym		8 766 337	9 060 280
Należności od banków	12	2 831 260	2 320 198
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	13	394 696	1 311 089
Pochodne instrumenty finansowe	14	2 857 555	3 065 149
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	16	14 930 124	12 467 201
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	17	139 620 879	140 058 649
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	18	12 573 527	14 168 933
Inwestycje w jednostki zależne, współzależne, stowarzyszone	19	1 332 213	1 497 975
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży		20 401	20 410
Wartości niematerialne	20	1 501 812	1 522 568
Rzeczowe aktywa trwale, w tym:	20	2 216 258	2 013 314
nieruchomości inwestycyjne		243	248
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	9	431 171	384 134
Inne aktywa		699 644	482 790
SUMA AKTYWÓW		188 175 877	188 372 690
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY			
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec Banku Centralnego		2 868	3 454
Zobowiązania wobec banków	21	4 787 522	5 321 390
Pochodne instrumenty finansowe	14	2 759 720	2 645 281
Zobowiązania wobec klientów	22	150 497 206	150 030 681
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	23	2 775 735	3 105 588
Zobowiązania podporządkowane		1 614 369	1 614 377
Pozostałe zobowiązania	24	1 921 841	2 156 523
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		66 652	77 532
Rezerwy	25	620 917	615 489
SUMA ZOBOWIĄZAŃ		165 046 830	165 570 315
Kapitał własny			
Kapitał zakładowy		1 250 000	1 250 000
Pozostałe kapitały		19 873 361	17 598 753
Wynik roku bieżącego		2 005 686	3 953 622
KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM		23 129 047	22 802 375
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO		188 175 877	188 372 690
Współczynnik wypłacalności	36.1.2	12,74%	11,93%
Wartość księgowa (w tys. PLN)		23 129 047	22 802 375
Liczba akcji (w tys.)		1 250 000	1 250 000
Wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)		18,50	18,24
Rozwodniona liczba akcji (w tys.)		1 250 000	1 250 000
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)		18,50	18,24

SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

za okresy 6 miesięcy zakończone odpowiednio dnia 30 czerwca 2012 roku i dnia 30 czerwca 2011 roku

za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2012 roku	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały						Niepodzielony wynik finansowy	Wynik okresu bieżącego	Kapitał własny ogółem
		Kapitał zapasowy	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	Pozostałe kapitały rezerwowe	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	Razem pozostałe kapitały			
1 stycznia 2012 roku	1 250 000	12 898 111	1 070 000	3 319 621	(51 164)	362 185	17 598 753	-	3 953 622	22 802 375
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych	-	-	-	-	-	-	-	3 953 622	(3 953 622)	-
Dochody całkowite razem, w tym:	-	-	-	-	15 954	(196 001)	(180 047)	-	2 005 686	1 825 639
Zysk netto	-	-	-	-	-	-	-	-	2 005 686	2 005 686
Pozostałe dochody całkowite	-	-	-	-	15 954	(196 001)	(180 047)	-	-	(180 047)
Transfery z zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	2 300 000	-	66 122	-	-	2 366 122	(2 366 122)	-	-
Wpływ przejścia przez Bank aktywów i zobowiązań spółki zależnej	-	-	-	-	-	-	-	88 533	-	88 533
Wypłacona dywidenda	-	-	-	-	-	-	-	(1 587 500)	-	(1 587 500)
30 czerwca 2012 roku	1 250 000	15 198 111	1 070 000	3 385 743	(35 210)	166 184	19 784 828	88 533	2 005 686	23 129 047

za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2011 roku	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały						Niepodzielony wynik finansowy	Wynik okresu bieżącego	Kapitał własny ogółem
		Kapitał zapasowy	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	Pozostałe kapitały rezerwowe	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	Razem pozostałe kapitały			
1 stycznia 2011 roku	1 250 000	12 098 111	1 070 000	3 283 412	(28 808)	217 924	16 640 639	-	3 311 209	21 201 848
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych	-	-	-	-	-	-	-	3 311 209	(3 311 209)	-
Dochody całkowite razem, w tym:	-	-	-	-	23 905	(76 469)	(52 564)	-	1 895 164	1 842 600
Zysk netto	-	-	-	-	-	-	-	-	1 895 164	1 895 164
Pozostałe dochody całkowite	-	-	-	-	23 905	(76 469)	(52 564)	-	-	(52 564)
Transfery z zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	800 000	-	36 209	-	-	836 209	(836 209)	-	-
Zadeklarowana dywidenda	-	-	-	-	-	-	-	(2 475 000)	-	(2 475 000)
30 czerwca 2011 roku	1 250 000	12 898 111	1 070 000	3 319 621	(4 903)	141 455	17 424 284	-	1 895 164	20 569 448

Noty przedstawione na stronach od 10 do 66
stanowią integralną część śródrocznego jednostkowego sprawozdania finansowego

SPRAWOZDANIE Z PRZEPIŹYWÓW PIENIĘŻNYCH

za okresy 6 miesięcy zakończone odpowiednio dnia 30 czerwca 2012 roku i dnia 30 czerwca 2011 roku

	Nota	01.01- 30.06.2012	01.01- 30.06.2011
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk brutto		2 493 070	2 349 013
Korekty razem:		(2 562 029)	(326 939)
Amortyzacja		237 659	218 244
(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej		1 657	(11 007)
Odsetki i dywidendy		(521 284)	(223 835)
Zmiana stanu należności od banków		(83 453)	106 238
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu oraz instrumentów finansowych przy początkowym ujęciu wyznaczonych jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		(1 546 530)	(1 687 797)
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (aktywo)		207 594	24 062
Zmiana stanu pożyczek i kredytów udzielonych klientom		15 077	(5 753 927)
Zmiana stanu pozostałych aktywów		(216 845)	(268 480)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków		(534 454)	1 159 086
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (zobowiązanie)		114 439	(145 910)
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów		466 525	6 263 732
Zmiana stanu rezerw i odpisów		385 628	481 221
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań		(96 613)	250 798
Zapłacony podatek dochodowy		(503 067)	(415 287)
Inne korekty		(488 362)	(324 077)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		(68 959)	2 022 074
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy z działalności inwestycyjnej		10 165 850	2 176 072
Zbycie jednostki zależnej		1 482	-
Zbycie i odsetki od inwestycyjnych papierów wartościowych		10 088 247	2 113 947
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		383	12 374
Inne wpływy inwestycyjne (dywidendy)		75 738	49 751
Wydatki z działalności inwestycyjnej		(7 847 317)	(2 712 057)
Nabycie / podwyższenie kapitału jednostki zależnej		(19 713)	(42 000)
Nabycie inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży		(7 644 271)	(2 515 855)
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		(183 333)	(154 202)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		2 318 533	(535 985)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		4 462 910	44 482
Umorzenie dłużnych papierów wartościowych		(4 853 501)	(119)
Dywidendy wypłacone		(1 587 500)	-
Spłata odsetek od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych		(111 010)	(40 307)
Spłata zobowiązań długoterminowych		(27 067)	(22 101)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		(2 116 168)	(18 045)
Przepływy pieniężne netto		133 406	1 468 044
w tym z tytułu różnic kursowych od gotówki i jej ekwiwalentów		(54 891)	18 293
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu		11 160 666	8 199 997
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	28	11 294 072	9 668 041
w tym o ograniczonej możliwości dysponowania		4 041	5 447

NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

1.	Informacje ogólne	10
2.	Opis ważniejszych zasad rachunkowości oraz szacunków i ocen	14

NOTY DO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT

3.	Przychody i koszty z tytułu odsetek	17
4.	Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat	18
5.	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	18
6.	Pozostałe przychody i koszty operacyjne	19
7.	Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	20
8.	Ogólne koszty administracyjne	22
9.	Podatek dochodowy	22
10.	Zysk przypadający na jedną akcję	22
11.	Wyplacone dywidendy (łącznie oraz w przeliczeniu na jedną akcję) z podziałem na akcje zwykłe i pozostałe akcje	23

NOTY DO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ

12.	Należności od banków	23
13.	Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	23
14.	Pochodne instrumenty finansowe	24
15.	Pochodne instrumenty zabezpieczające	25
16.	Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	28
17.	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	28
18.	Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	29
19.	Inwestycje w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone	30
20.	Wartości niematerialne i rzeczowe aktywa trwałe	34
21.	Zobowiązania wobec banków	34
22.	Zobowiązania wobec klientów	35
23.	Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	35
24.	Pozostałe zobowiązania	36
25.	Rezerwy	36

POZOSTAŁE NOTY

26.	Zobowiązania pozabilansowe	37
27.	Sprawy sporne	38
28.	Informacje uzupełniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych	39
29.	Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązanymi	40
30.	Transakcje z jednostkami powiązanymi kapitałowo	43
31.	Transakcje z jednostkami powiązanymi osobowo	45
32.	Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego PKO Banku Polskiego SA	45
33.	Objaśnienie różnic między wcześniej publikowanymi sprawozdaniami a niniejszym sprawozdaniem finansowym	45
34.	Zmiany sytuacji gospodarczej i warunków prowadzenia działalności, które mają istotny wpływ na wartość godziwą aktywów finansowych i zobowiązań finansowych jednostki, niezależnie od tego, czy te aktywa i zobowiązania są ujęte w wartości godziwej czy w skorygowanej cenie nabycia (koszcie zamortyzowanym)	46

CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM ZWIĄZANYM Z INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI	46
35. Zarządzanie ryzykiem w PKO Banku Polskim SA	46
36. Adekwatność kapitałowa	63
INFORMACJE DOTYCZĄCE ZDARZEŃ NASTĘPUJĄCYCH PO DNIU KOŃCZĄCYM OKRES SPRAWOZDAWCZY	65
37. Zdarzenia następujące po dniu kończącym okres sprawozdawczy	65

NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

1. Informacje ogólne

Skrócone śródroczne sprawozdanie finansowe Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej („PKO Bank Polski SA”, „Bank”) obejmuje okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2012 roku oraz zawiera dane porównawcze za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2011 roku (w zakresie rachunku zysków i strat, sprawozdania z całkowitych dochodów, sprawozdania ze zmian w kapitale własnym oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych) oraz dane porównawcze na dzień 31 grudnia 2011 roku (w zakresie sprawozdania z sytuacji finansowej). Dane finansowe prezentowane są w złotych polskich (PLN), w zaokrągleniu do tysiąca złotych, chyba że wskazano inaczej.

Bank został utworzony w 1919 roku jako Poczta Kasa Oszczędnościowa. Od 1950 roku Bank rozpoczął działalność jako Powszechna Kasa Oszczędności bank państwowy. Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2000 roku (Dz. U. Nr 5, poz. 55 ze zm.) przekształcono Powszechną Kasę Oszczędności bank państwowy w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa pod nazwą Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie, przy ul. Puławskiej 15, 02-515 Warszawa, w Polsce.

W dniu 12 kwietnia 2000 roku zarejestrowano Powszechną Kasę Oszczędności Bank Polski Spółkę Akcyjną i wpisano do Rejestru Handlowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, Sąd Gospodarczy XVI Wydział Rejestrowy. Obecnie właściwym sądem jest Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Bank został zarejestrowany pod numerem KRS 0000026438 oraz nadano mu numer statystyczny REGON 016298263. Kapitał zakładowy (wplacony) wynosi 1 250 000 000 PLN.

Akcjonariat Banku jest następujący:

Nazwa podmiotu	Ilość akcji	Ilość głosów %	Wartość nominalna 1 akcji	Udział w kapitale podstawowym %
<i>Na dzień 30 czerwca 2012 roku</i>				
Skarb Państwa	512 406 277	40,99	1 zł	40,99
Bank Gospodarstwa Krajowego	128 102 731	10,25	1 zł	10,25
Pozostali	609 490 992	48,76	1 zł	48,76
Razem	1 250 000 000	100,00	---	100,00
<i>Na dzień 31 grudnia 2011 roku</i>				
Skarb Państwa	512 406 277	40,99	1 zł	40,99
Bank Gospodarstwa Krajowego	128 102 731	10,25	1 zł	10,25
Pozostali	609 490 992	48,76	1 zł	48,76
Razem	1 250 000 000	100,00	---	100,00

W dniu 26 lipca 2012 roku PKO Bank Polski SA otrzymał zawiadomienie od Ministra Skarbu Państwa o zbyciu przez Skarb Państwa znacznego pakietu akcji Banku, w wyniku czego nastąpiła zmiana posiadanej przez Skarb Państwa ogólnej liczby głosów w Banku.

Zgodnie z treścią otrzymanego przez Bank zawiadomienia w dniu 24 lipca 2012 roku w drodze transakcji pakietowych zostało zbytych 95 000 000 akcji Banku posiadanych przez Skarb Państwa. Przed przeprowadzeniem transakcji zbycia Skarb Państwa posiadał łącznie 512 406 277 akcji Banku dających taką samą liczbę głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. Akcje te stanowiły 40,99% w kapitale zakładowym oraz taki sam udział w ogólnej liczbie głosów w Banku.

W wyniku ww. transakcji zbycia akcji w dniu 24 lipca 2012 roku Skarb Państwa posiada 417 406 277 akcji Banku dających taką samą liczbę głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. Akcje te stanowią 33,39% w kapitale zakładowym oraz taki sam udział w ogólnej liczbie głosów w Banku.

Ponadto, Bank Gospodarstwa Krajowego („BGK”), kontrolowany w całości przez Skarb Państwa posiada 128 102 731 akcji na okaziciela dających taką samą liczbę głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. Akcje te stanowią 10,25% w kapitale zakładowym Banku oraz taki sam udział w ogólnej liczbie głosów w Banku.

Przed transakcją zbycia akcji, o której wyżej mowa, Skarb Państwa oraz BGK posiadały 640 509 008 akcji Banku dających taką samą liczbę głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. Akcje te stanowiły 51,24% w kapitale zakładowym Banku oraz taki sam udział w ogólnej liczbie głosów w Banku.

Po transakcji zbycia akcji, o której wyżej mowa, Skarb Państwa oraz BGK posiadają 545 509 008 akcji Banku dających taką samą liczbę głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. Akcje te stanowią 43,64% w kapitale zakładowym Banku oraz taki sam udział w ogólnej liczbie głosów w Banku.

Bank jest notowany na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Zgodnie z Cedulą Giełdową Bank zaklasyfikowany jest do makrosektora „Finanse”, sektor „Banki”.

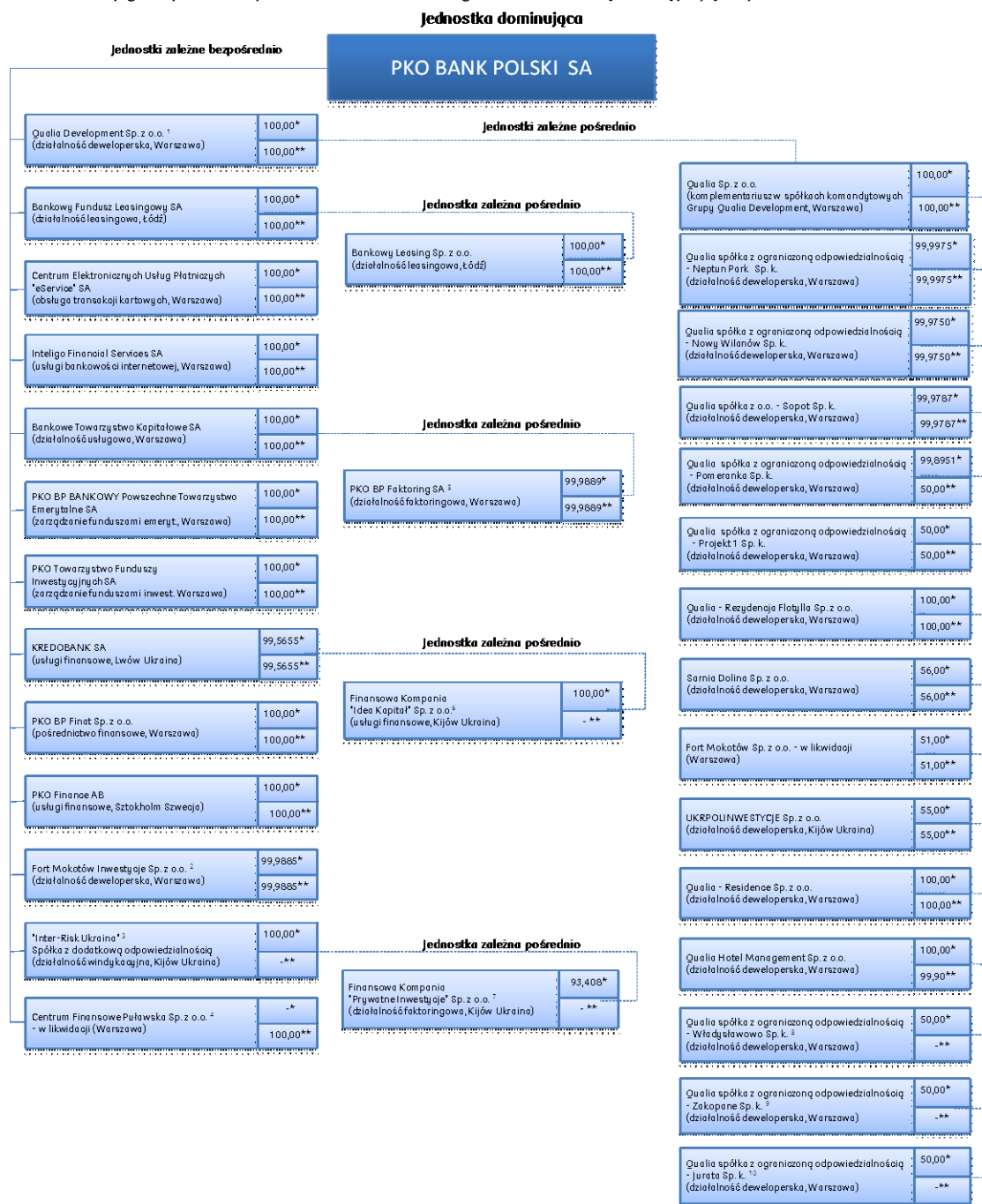
Bank otrzymał od ING Otwartego Funduszu Emerytalnego zawiadomienie z dnia 27 lipca 2012 roku o zwiększeniu stanu posiadania akcji PKO Banku Polskiego SA powyżej progu 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. W wyniku nabycia akcji PKO Banku Polskiego SA rozliczonych w dniu 24 lipca 2012 roku, ING Otwarty Fundusz Emerytalny zwiększył stan posiadania akcji Banku do 64 594 448, co stanowi 5,17% kapitału zakładowego oraz głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. Przed nabyciem akcji Fundusz posiadał 53 631 448 akcji PKO Banku Polskiego SA, stanowiących 4,29% kapitału zakładowego oraz głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku.

Działalność Banku

PKO Bank Polski SA jest uniwersalnym bankiem depozytowo-kredytowym obsługującym osoby fizyczne, prawne lub inne podmioty będące rezydentem i nierezydentem. PKO Bank Polski SA może posiadać wartości dewizowe i dokonywać obrotu tymi wartościami, jak również wykonywać operacje walutowe i dewizowe oraz otwierać i posiadać rachunki bankowe w bankach za granicą, a także lokować środki dewizowe na tych rachunkach.

Skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA

W skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA wchodzi następujące jednostki:

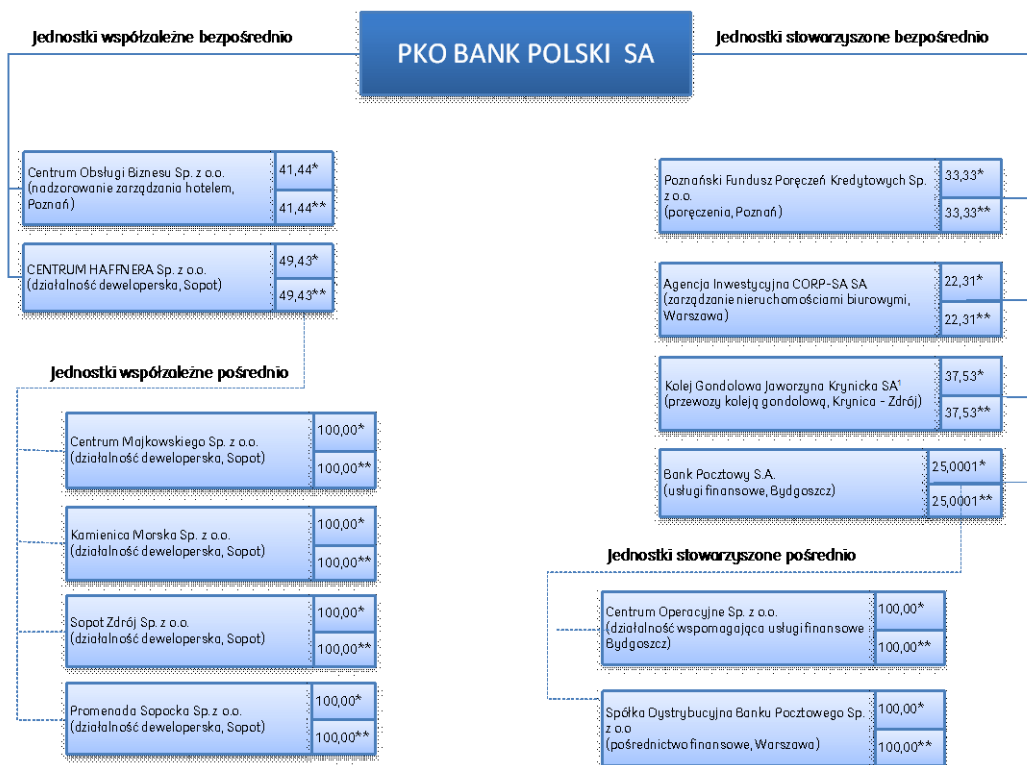

* Udział w kapitale w % na dzień 30.06.2012

** Udział w kapitale w % na dzień 31.12.2011

- 1) w spółkach komandytowych należących do Grupy Qualia Development komandytariuszem jest Qualia Development Sp. z o.o., a komplementariuszem - Qualia Sp. z o.o.; w pozycji udział w kapitale prezentowany jest udział komandytariusza w wartości wniesionych/zadeklarowanych wkładów
- 2) drugim udziałowcem Spółki jest Qualia Development Sp. z o.o.
- 3) nabycie przez PKO Bank Polski SA Spółki zostało zarejestrowane w Ukraińskim Rejestrze Przedsiębiorstw w dniu 16 stycznia 2012 roku; dodatkowa odpowiedzialność polega na tym, że udziałowiec odpowiada za zobowiązania spółki do 103% wysokości swojego udziału w kapitale zakładowym spółki
- 4) Spółka postanowieniem z dnia 7 maja 2012 roku została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego ze skutkiem na dzień 28 maja 2012 roku
- 5) PKO Bank Polski SA posiada 1 akcję w Spółce
- 6) nabycie przez KREDOBANK SA Spółki zostało zarejestrowane w Ukraińskim Rejestrze Przedsiębiorstw w dniu 23 marca 2012 roku
- 7) Spółka do dnia 26 lutego 2012 roku była spółką bezpośrednio zależną od PKO Banku Polskiego SA
- 8) Spółka została zarejestrowana w KRS w dniu 14 lutego 2012 roku
- 9) Spółka została zarejestrowana w KRS w dniu 15 marca 2012 roku
- 10) Spółka została zarejestrowana w KRS w dniu 27 marca 2012 roku

Dodatkowo Bank posiada następujące jednostki współzależne i stowarzyszone:

* Udział w kapitale w % na dzień 30.06.2012

** Udział w kapitale w % na dzień 31.12.2011

¹⁾ Akcje Spółki w I półroczu 2012 roku i w 2011 roku są ujmowane w aktywach trwałych przeznaczonych do sprzedaży

Informacje na temat zmian udziału w kapitale jednostek zależnych zostały zamieszczone w Nocie 19 „Inwestycje w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone”.

Wewnętrzne jednostki organizacyjne wchodzące w skład Banku

Sprawozdanie finansowe Banku, obejmujące dane finansowe za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2012 roku wraz z porównawczymi danymi finansowymi zostało sporządzone na podstawie danych finansowych wszystkich wchodzących w skład Banku jednostek organizacyjnych, za pośrednictwem, których Bank prowadzi swoją działalność. Na dzień 30 czerwca 2012 roku należą do nich: Centrala Banku w Warszawie, Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA, 12 jednostek specjalistycznych, 12 regionalnych oddziałów detalicznych, 13 regionalnych oddziałów korporacyjnych, 51 centrów korporacyjnych, 1121 placówek oraz 1218 agencji. Wymienione jednostki nie sporządzają samodzielnie sprawozdań finansowych.

Wskazanie, czy Bank jest jednostką dominującą lub znaczącym inwestorem oraz czy sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe

PKO Bank Polski SA jest jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego SA oraz znaczącym inwestorem dla jednostek stowarzyszonych i współzależnych, będących w posiadaniu Banku. W związku z tym PKO Bank Polski SA sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej, które obejmuje dane finansowe tych jednostek.

Sezonowość lub cykliczność w okresie śródrocznym

W działalności Banku nie występują istotne zjawiska podlegające wahaniom sezonowym lub mające charakter cykliczny.

Informacje dotyczące składu osobowego Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku

1. Skład Zarządu Banku na dzień 30 czerwca 2012 roku:

• Zbigniew Jagiełło	Prezes Zarządu
• Piotr Alicki	Wiceprezes Zarządu
• Bartosz Drabikowski	Wiceprezes Zarządu
• Andrzej Kołatkowski	Wiceprezes Zarządu
• Jarosław Myjak	Wiceprezes Zarządu
• Jacek Obłąkowski	Wiceprezes Zarządu
• Jakub Papierski	Wiceprezes Zarządu

W dniu 13 lipca 2012 roku Pan Andrzej Kołatkowski złożył rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu PKO Banku Polskiego SA z dniem 13 lipca 2012 roku.

2. Skład Rady Nadzorczej Banku na dzień 30 czerwca 2012 roku:

• Cezary Banasiński	Przewodniczący Rady Nadzorczej
• Tomasz Zganiacz	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
• Mirosław Czekaj	Sekretarz Rady Nadzorczej
• Jan Bossak	Członek Rady Nadzorczej
• Zofia Dzik	Członek Rady Nadzorczej
• Krzysztof Kilian	Członek Rady Nadzorczej
• Piotr Marczak	Członek Rady Nadzorczej
• Marek Mroczkowski	Członek Rady Nadzorczej
• Ryszard Wierzba	Członek Rady Nadzorczej

Walne Zgromadzenie PKO Banku Polskiego SA odwołało z dniem 6 czerwca 2012 roku ze składu Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA Panią Ewę Miklaszewską - członka Rady Nadzorczej i powołało w skład Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA Panią Zofię Dzik.

Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skrócone śródroczne sprawozdanie finansowe, podlegające przeglądowi przez Komitet Audytu Rady Nadzorczej Banku w dniu 1 sierpnia 2012 roku, zostało zaakceptowane do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 31 lipca 2012 roku.

Niniejsze skrócone śródroczne sprawozdanie finansowe publikowane jest łącznie ze skróconym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za okres 6 miesięcy kończący się dnia 30 czerwca 2012 roku.

2. Opis ważniejszych zasad rachunkowości oraz szacunków i ocen

2.1. Opis ważniejszych zasad rachunkowości

Niniejsze skrócone śródroczne sprawozdanie finansowe PKO Banku Polskiego SA zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowego Standardu Rachunkowości Nr 34 „Śródroczna sprawozdawczość finansowa”, zatwierdzonego przez Unię Europejską.

Zasady rachunkowości oraz metody obliczeniowe zastosowane do sporządzenia niniejszego skróconego sprawozdania finansowego są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzeniu rocznego sprawozdania finansowego Banku za rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku.

Prezentowane skrócone sprawozdanie finansowe za I półrocze 2012 roku powinno być czytane łącznie ze sprawozdaniem finansowym PKO Banku Polskiego SA za 2011 rok sporządzonym zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Unię Europejską.

2.1.1. Standardy i interpretacje wydane i zatwierdzone w 2012 roku po dacie opublikowania sprawozdania finansowego za 2011 rok

W 2012 roku, po dacie opublikowania rocznego sprawozdania finansowego, tj. po dniu 5 marca 2012 roku Unia Europejska, Rozporządzeniem Komisji Unii Europejskiej nr 475/2012 z dnia 5 czerwca 2012 roku,

zatwierdziła zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” oraz zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze”.

Znowelizowany MSR 1 wprowadza możliwość prezentacji wyniku i pozostałych całkowitych dochodów w formie jednego lub dwóch oddzielnych dokumentów, tym samym zmienia nazwę „sprawozdania z całkowitych dochodów” na „sprawozdanie z wyniku finansowego i pozostałych całkowitych dochodów”. Stosowanie nowego nazewnictwa nie jest obowiązkowe. Zmiany obowiązują retrospektywnie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2012 roku lub później, z możliwością wcześniejszego zastosowania. Jeżeli jednostka zastosuje zmiany w odniesieniu do wcześniejszego okresu, fakt ten ujawnia.

Zmiany w MSR 19 wprowadzają nowe wymagania w zakresie ujmowania i wyceny kosztów programów określonych świadczeń oraz świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy, jak również zmieniają wymagane ujawnienia dotyczące wszystkich świadczeń pracowniczych. Zmiany obowiązują retrospektywnie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub później, z możliwością wcześniejszego zastosowania. Jeżeli jednostka zastosuje zmiany w odniesieniu do wcześniejszego okresu, fakt ten ujawnia.

Powyższe zmiany w zakresie MSR 1 i MSR 19 będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Banku za rok 2013.

2.2. Ważniejsze szacunki i oceny

Bank podczas sporządzania sprawozdania finansowego dokonuje pewnych szacunków i przyjmuje założenia, które bezpośrednio mają wpływ zarówno na sprawozdanie finansowe, jak i na ujętą w nim informację uzupełniającą. Zasady dokonywania ważniejszych szacunków i ocen są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzeniu rocznego sprawozdania finansowego Banku za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku.

Szacunki i założenia, które Bank przyjmuje do wykazywania wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów dokonywane są przy wykorzystaniu danych historycznych oraz innych czynników, które są dostępne oraz uznawane za właściwe w danych okolicznościach. Założenia, co do przyszłości oraz dostępne dane służą do szacowania wartości bilansowych aktywów oraz zobowiązań, których nie można jednoznacznie określić przy wykorzystaniu innych źródeł. Przy dokonywaniu szacunków Bank uwzględnia przyczyny oraz źródła niepewności, które są przewidywane na koniec okresu sprawozdawczego. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Dokonywane przez Bank szacunki oraz założenia są poddawane bieżącym przeglądom. Korekty szacunków są rozpoznawane w tym okresie, w którym dokonano zmiany szacunków, jeżeli korekty dotyczą tylko tego okresu. Natomiast, jeżeli korekty wpływają zarówno na okres, w którym dokonano zmiany, jak i na przyszłe okresy, są one rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany oraz w okresach przyszłych.

Poniżej przedstawiono najistotniejsze obszary, dla których Bank dokonuje oszacowań:

2.2.1. Utrata wartości kredytów i pożyczek

Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”), oraz to zdarzenie ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe. PKO Bank Polski SA planuje przyszłe przepływy pieniężne na podstawie szacunków opartych na historycznych parametrach.

Przyjęta metodologia szacowania odpisów z tytułu utraty wartości będzie rozwijana wraz ze zwiększającymi się możliwościami pozyskiwania informacji wskazujących na utratę wartości z istniejących oraz wdrażanych aplikacji i systemów informatycznych. W konsekwencji, pozyskiwanie nowych danych może mieć wpływ na poziom odpisów z tytułu utraty wartości w przyszłości. Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu poddawane są regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat. Gdyby wartość bieżąca szacowanych przepływów pieniężnych dla portfela kredytów i pożyczek z rozpoznaną indywidualnie utratą wartości uległa zmianie o $-/+ 10\%$ to szacowana wielkość utraty wartości kredytów i pożyczek uległaby odpowiednio zwiększeniu o 454 miliony PLN lub zmniejszeniu o 244 miliony PLN. Szacunek ten został przeprowadzony dla portfela kredytów i pożyczek, w przypadku których utrata wartości rozpoznawana jest w oparciu o indywidualną analizę przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu spłat i odzysków z zabezpieczeń, czyli ekspozycji objętych metodą zindywidualizowaną.

2.2.2. Utrata wartości inwestycji w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i współzależnych

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy wystąpiła utrata wartości inwestycji dokonanych w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i współzależnych. W przypadku istnienia takiej przesłanki Bank dokonuje oszacowania wartości użytkowej inwestycji lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży składnika aktywów, w zależności od tego, która z nich jest wyższa, a w przypadku gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość użytkową, Bank ujmuje w rachunku zysków i strat odpis z tytułu utraty wartości. Powyższa prognoza wartości użytkowej wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych przepływów pieniężnych, które Bank może uzyskać z tytułu dywidend lub wpływów pieniężnych z tytułu ewentualnej sprzedaży inwestycji pomniejszonej o koszty sprzedaży. Przyjęcie innych założeń dotyczących prognozowanych przepływów pieniężnych mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych inwestycji.

2.2.3. Wycena instrumentów pochodnych oraz nienotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży

Wartość godziwą nieopcyjnych instrumentów pochodnych oraz papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży nienotowanych na aktywnym rynku wyznacza się stosując modele wyceny bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych możliwych do otrzymania z danego instrumentu finansowego. Przy wycenie nienotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży przyjmowane są również założenia dotyczące ryzyka kredytowego kontrahenta, które wpływają na wycenę instrumentów. Zmiana tych założeń mogłaby mieć wpływ na wycenę wyżej wymienionych instrumentów finansowych.

Opcje wyceniane są na podstawie danych pochodzących z rynków regulowanych, na podstawie danych otrzymanych od kontrahentów Banku bądź za pomocą modeli wyceny opcji. Zmienne używane do wyceny pochodzą z dostępnych danych rynkowych.

Stosowane przez Bank techniki wyceny nieopcyjnych instrumentów pochodnych opierają się na krzywej dochodowości konstruowanej na podstawie dostępnych danych rynkowych (stawki depozytów na rynku międzybankowym, kwotowania transakcji IRS). Bank przeprowadził symulację w celu ustalenia możliwego wpływu zmiany krzywej dochodowości na wycenę transakcji. Przesunięcie krzywej o 50 p.b. w górę skutkowałoby spadkiem wyceny nieopcyjnych instrumentów pochodnych o 50 milionów PLN. Analogiczne przesunięcie w odwrotnym kierunku zwiększyłoby wycenę o 51,3 milionów PLN (w tym dla instrumentów objętych rachunkowością zabezpieczeń: spadek o 72 miliony PLN przy przesunięciu krzywej w górę oraz wzrost o 73,5 miliona PLN przy przesunięciu krzywej w dół).

2.2.4. Kalkulacja rezerw na świadczenia pracownicze

Rezerwa na odprawy emerytalne, rentowe i nagrody jubileuszowe tworzona jest indywidualnie dla każdego pracownika na podstawie wyceny aktuarialnej sporządzanej okresowo przez niezależną firmę doradztwa aktuarialnego. Podstawę do wyznaczania wartości rezerw na świadczenia pracownicze stanowią regulacje wewnętrzne, a w szczególności Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy obowiązujący w Banku. Wycena rezerw na świadczenia pracownicze dokonywana jest z zastosowaniem technik i założeń aktuarialnych. W kalkulacji rezerwy uwzględniono wszystkie nagrody jubileuszowe oraz odprawy emerytalne i rentowe, które mogą być w przyszłości wypłacone. Rezerwę utworzono na podstawie listy osób zawierającej wszystkie niezbędne dane o pracownikach, ze szczególnym uwzględnieniem stażu pracy, wieku oraz płci. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia. Zyski i straty z obliczeń aktuarialnych są rozpoznawane w rachunku zysków i strat.

Bank tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych, po uwzględnieniu wszystkich pozostających do wykorzystania zaległych dni urlopów oraz z tytułu odszkodowań i odpraw pieniężnych wypłacanych pracownikom, z którymi zostaje rozwiązany stosunek pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, a także z tytułu kosztów przypadających na bieżący okres, które poniesione zostaną w przyszłym okresie, w tym premii.

2.2.5. Okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych

Przy szacowaniu długości okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych uwzględniane są następujące czynniki:

- 1) oczekiwane zużycie fizyczne szacowane w oparciu o dotychczasowe przeciętne okresy użytkowania, odzwierciedlające tempo zużycia fizycznego, intensywność wykorzystania, itp.,
- 2) utrata przydatności z przyczyn technologicznych lub rynkowych,
- 3) prawne i inne ograniczenia dotyczące wykorzystania składnika aktywów,
- 4) oczekiwane wykorzystanie składnika aktywów oceniane na podstawie oczekiwanej zdolności produkcyjnej lub wielkości produkcji,
- 5) inne okoliczności mające wpływ na okres użytkowania tego rodzaju aktywów.

W przypadku, gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych, okres użytkowania odpowiada okresowi wynikającemu z tych tytułów umownych. W sytuacji, gdy szacowany okres użytkowania jest krótszy niż okres wynikający z tytułów umownych przyjmuje się szacowany okres użytkowania.

W przypadku zmiany długości okresu użytkowania o +/- 10 lat dla składników majątkowych podlegających amortyzacji, z grupy grunty i budynki, wpływ zmiany na wynik finansowy wyniósłby odpowiednio: zmniejszenie kosztów amortyzacji o 14 milionów PLN lub zwiększenie kosztów amortyzacji o 149 milionów PLN.

NOTY DO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT

3. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek

	01.01- 30.06.2012	01.01- 30.06.2011
Przychody odsetkowe obliczone z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do aktywów finansowych, których nie wycenia się do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:	5 517 104	4 836 509
Przychody z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	5 032 078	4 499 424
Przychody z tytułu inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	361 892	237 031
Przychody z tytułu lokat w bankach	119 794	97 061
Inne	3 340	2 993
Pozostałe przychody, w tym:	857 973	652 765
Przychody z tytułu pochodnych instrumentów zabezpieczających	466 217	351 145
Przychody z tytułu aktywów finansowych wyznaczonych przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	359 288	256 316
Przychody z tytułu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	32 468	45 304
Razem	6 375 077	5 489 274

W pozycji „Przychody z tytułu pochodnych instrumentów zabezpieczających” Bank prezentuje wynik odsetkowy z tytułu pochodnych instrumentów wyznaczonych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi w zakresie zabezpieczenia przepływów pieniężnych. Szczegółowy opis stosowanych przez Bank relacji zabezpieczających został zamieszczony w Nocie 15 skróconego śródrocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Banku „Pochodne instrumenty zabezpieczające”.

W okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2012 roku wartość przychodów z tytułu odsetek od kredytów z rozpoznaną utratą wartości wyniosła 224 030 tysięcy PLN (w okresie 6 miesięcy zakończonym dnia 30 czerwca 2011 roku kwota ta wynosiła 176 902 tysięcy PLN). Przychody te są ujęte w pozycji "Przychody z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom".

Koszty z tytułu odsetek

	01.01- 30.06.2012	01.01- 30.06.2011
Koszty odsetkowe obliczone z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do zobowiązań finansowych, których nie wycenia się do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:		
Koszty z tytułu zobowiązań wobec klientów	(2 260 428)	(1 907 642)
Koszty z tytułu własnej emisji papierów dłużnych	(107 728)	(41 431)
Koszty z tytułu depozytów banków	(14 379)	(19 399)
Koszty premii od dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(4 992)	(223)
Pozostałe koszty	(815)	(1 119)
Razem	(2 388 342)	(1 969 814)

4. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat

	01.01- 30.06.2012	01.01- 30.06.2011
Przychody od aktywów finansowych, które nie są wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:	280 505	275 024
Z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	280 505	275 024
Pozostałe prowizje	1 467 593	1 512 762
Z tytułu kart płatniczych	539 293	486 832
Z tytułu obsługi rachunków bankowych	439 586	456 921
Z tytułu ubezpieczenia kredytów	202 821	262 157
Z tytułu obsługi funduszy inwestycyjnych (w tym opłaty za zarządzanie)	83 349	104 750
Z tytułu operacji kasowych	61 994	76 910
Z tytułu operacji papierami wartościowymi	35 246	32 607
Za obsługę masowych operacji zagranicznych	24 124	23 393
Z tytułu sprzedaży i dystrybucji znaków opłaty sądowej	10 267	10 618
Inne*	70 913	58 574
Z tytułu usług powierniczych	1 820	1 207
Razem	1 749 918	1 788 993

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in. prowizje za sprzedaż obligacji, prowizje Domu Maklerskiego z tytułu obsługi emisji pierwotnej oraz prowizje z tytułu administrowania zadłużeniem kredytobiorców wobec budżetu państwa.

Koszty z tytułu prowizji i opłat

	01.01- 30.06.2012	01.01- 30.06.2011
Z tytułu kart płatniczych	(213 419)	(169 302)
Z tytułu ubezpieczenia kredytów	(54 820)	(68 464)
Z tytułu usług akwizycyjnych	(47 960)	(62 072)
Z tytułu usług rozliczeniowych	(11 025)	(11 875)
Z tytułu prowizji za usługi operacyjne banków	(5 040)	(5 436)
Inne*	(38 466)	(39 337)
Razem	(370 730)	(356 486)

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in.: koszty opłat poniesionych przez Dom Maklerski na rzecz GPW i KDPW.

5. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej

	01.01- 30.06.2012	01.01- 30.06.2011
Instrumenty dłużne	16 625	(3 326)
Instrumenty kapitałowe	190	1 390
Bankowe papiery wartościowe strukturyzowane wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ¹⁾	(523)	952
Instrumenty pochodne ¹⁾	(1 496)	(34 393)
Inne ¹⁾	-	(1)
Razem	14 796	(35 378)

W wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej w pozycji „Instrumenty pochodne” w okresie zakończonym dnia 30 czerwca 2012 roku rozpoznano część nieefektywną zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych w wysokości (12 187) tysięcy PLN (w okresie zakończonym dnia 30 czerwca 2011 roku rozpoznano część nieefektywną zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych w wysokości (26 066) tysięcy PLN).

01.01-30.06.2012	Zyski	Straty	Wynik
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	8 304 581	(8 303 354)	1 227
Instrumenty finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	80 698	(67 129)	13 569
Razem	8 385 279	(8 370 483)	14 796

01.01-30.06.2011	Zyski	Straty	Wynik
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	6 351 993	(6 383 140)	(31 147)
Instrumenty finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	48 854	(53 085)	(4 231)
Razem	6 400 847	(6 436 225)	(35 378)

Całkowita kwota zmiany wartości godziwych instrumentów finansowych wycenionych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ustalonych z wykorzystaniem technik wyceny (w przypadku braku publikowanych notowań ustalonych na aktywnym rynku) w okresie zakończonym dnia 30 czerwca 2012 roku wyniosła (2 019)^{*)} tysięcy PLN (w okresie zakończonym dnia 30 czerwca 2011 roku (33 442)^{*)} tysiące PLN).

6. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

	01.01-30.06.2012	01.01-30.06.2011
Pozostałe przychody operacyjne		
Przychody uboczne	9 383	8 398
Odzyskane należności przedawnione, umorzone, nieściągalne	1 487	411
Sprzedaż, likwidacja środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	9 401	12 374
Inne	12 759	17 996
Razem	33 030	39 179

	01.01-30.06.2012	01.01-30.06.2011
Pozostałe koszty operacyjne		
Koszty przekazanych darowizn	(7 919)	(6 083)
Koszty uboczne	(2 673)	(2 259)
Koszty sprzedaży, likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	(2 050)	(3 133)
Inne	(13 028)	(16 459)
Razem	(25 670)	(27 934)

^{*)} Stanowi sumę pozycji oznaczonych indeksem ¹⁾ w nocie 5 „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej”.

7. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw

Za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2012 roku	Nota	Wartość na początek okresu	Zwiększenia		Zmniejszenia			Wartość na koniec okresu	Utworzenie netto – wpływ na rachunek zysków i strat
			Utworzenie w okresie	Inne	Zmniejszenie z tytułu spisania aktywów i rozliczenia	Rozwiązanie w okresie	Inne		
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	18	15 502	9 696	-	5 898	1 564	-	17 736	(8 132)
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży		12 998	-	-	5 898	1 564	-	5 536	1 564
Kapitałowe papiery wartościowe nie dopuszczone do obrotu		2 504	9 696	-	-	-	-	12 200	(9 696)
Należności od banków	12	33 710	409	-	-	281	388	33 450	(128)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	17	4 982 790	2 900 896	31 397	604 375	1 881 673	23 552	5 405 483	(1 019 223)
Sektor niefinansowy		4 958 486	2 896 983	30 932	604 273	1 878 534	23 552	5 380 042	(1 018 449)
kredyty konsumpcyjne		1 451 068	1 222 086	19 151	431 821	898 814	2 519	1 359 151	(323 272)
kredyty mieszkaniowe		1 234 974	506 773	3 169	12 881	301 193	12 282	1 418 560	(205 580)
kredyty gospodarcze		2 272 444	1 168 124	8 612	159 571	678 527	8 751	2 602 331	(489 597)
Sektor finansowy		8 525	2 565	160	102	2 178	-	8 970	(387)
kredyty gospodarcze		8 525	2 565	160	102	2 178	-	8 970	(387)
Sektor budżetowy		15 779	1 348	305	-	961	-	16 471	(387)
kredyty gospodarcze		15 779	1 348	305	-	961	-	16 471	(387)
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży		1 278	-	-	3	-	-	1 275	-
Rzeczowe aktywa trwale	20	143	2 804	-	-	-	-	2 947	(2 804)
Wartości niematerialne	20	18 017	3 695	-	-	-	-	21 712	(3 695)
Inwestycje w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone	19	475 669	16 705	-	-	-	-	492 374	(16 705)
Pozostałe, w tym:		293 282	108 577	-	26 139	67 225	264	308 231	(41 352)
rezerwa na sprawy sporne oraz udzielone zobowiązania i gwarancje		114 023	91 691	-	-	58 086	220	147 408	(33 605)
Razem		5 820 391	3 042 782	31 397	636 415	1 950 743	24 204	6 283 208	(1 092 039)

Za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2011 roku	Wartość na początek okresu	Zwiększenia		Zmniejszenia			Wartość na koniec okresu	Utworzenie netto – wpływ na rachunek zysków i strat
		Utworzenie w okresie	Inne	Zmniejszenie z tytułu spisania aktywów i rozliczenia	Rozwiązanie w okresie	Inne		
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	13 578	-	-	-	-	-	13 578	-
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	13 045	-	-	-	-	-	13 045	-
Kapitałowe papiery wartościowe nie dopuszczone do obrotu	533	-	-	-	-	-	533	-
Należności od banków	32 570	-	-	-	1 505	2 015	29 050	1 505
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	4 265 484	1 844 903	14 768	336 696	1 005 176	-	4 783 283	(839 727)
Sektor niefinansowy	4 246 632	1 837 736	14 768	336 631	1 002 012	-	4 760 493	(835 724)
kredyty konsumpcyjne	1 499 403	839 505	3 032	244 903	478 269	-	1 618 768	(361 236)
kredyty mieszkaniowe	907 343	546 622	10 952	76 002	237 191	-	1 151 724	(309 431)
kredyty gospodarcze	1 839 886	451 609	784	15 726	286 552	-	1 990 001	(165 057)
Sektor finansowy	5 718	5 742	-	65	261	-	11 134	(5 481)
kredyty gospodarcze	5 718	5 742	-	65	261	-	11 134	(5 481)
Sektor budżetowy	13 134	1 425	-	-	2 903	-	11 656	1 478
kredyty gospodarcze	13 134	1 425	-	-	2 903	-	11 656	1 478
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży	1 281	-	-	-	-	-	1 281	-
Rzeczowe aktywa trwale	18 381	-	-	17 254	-	-	1 127	-
Wartości niematerialne	18 017	-	-	-	-	-	18 017	-
Inwestycje w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone	450 962	-	-	-	-	-	450 962	-
Pozostałe, w tym:	404 246	114 377	-	4 840	94 864	-	418 919	(19 513)
rezerwa na sprawy sporne oraz udzielone zobowiązania i gwarancje	222 448	91 797	-	-	83 091	-	231 154	(8 706)
Razem	5 204 519	1 959 280	14 768	358 790	1 101 545	2 015	5 716 217	(857 735)

8. Ogólne koszty administracyjne

	01.01- 30.06.2012	01.01- 30.06.2011
Świadczenia pracownicze	(1 114 517)	(1 056 229)
Koszty rzeczowe	(588 081)	(588 450)
Amortyzacja	(237 659)	(218 244)
Podatki i opłaty	(30 462)	(28 929)
Składka i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(71 994)	(68 368)
Razem	(2 042 713)	(1 960 220)

Koszty wynagrodzeń/świadczenia pracownicze

	01.01- 30.06.2012	01.01- 30.06.2011
Wynagrodzenia	(919 213)	(883 942)
Ubezpieczenia, w tym:	(161 913)	(142 099)
składki na świadczenia emerytalne i rentowe *	(134 948)	(111 234)
Inne świadczenia na rzecz pracowników	(33 391)	(30 188)
Razem	(1 114 517)	(1 056 229)

*Poniesione przez Bank całkowite koszty z tytułu świadczeń emerytalnych i rentowych.

9. Podatek dochodowy

	01.01- 30.06.2012	01.01- 30.06.2011
Rachunek zysków i strat		
Bieżące obciążenie podatkowe	(492 188)	(497 724)
Odroczony podatek dochodowy związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	4 804	43 875
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	(487 384)	(453 849)
Obciążenie podatkowe wykazane w innych dochodach całkowitych związane z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	42 233	12 330
Razem	(445 151)	(441 519)

10. Zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję obliczany jest w oparciu o zysk przypadający na zwykłych akcjonariuszy Banku poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu.

Zysk na jedną akcję

	01.01- 30.06.2012	01.01- 30.06.2011
Zysk przypadający na akcjonariuszy zwykłych (w tys. PLN)	2 005 686	1 895 164
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)	1 250 000	1 250 000
Zysk przypadający na jedną akcję (w PLN na akcję)	1,60	1,52

Zysk na jedną akcję z działalności zaniechanej

W okresach zakończonych odpowiednio dnia 30 czerwca 2012 roku oraz dnia 30 czerwca 2011 roku nie wystąpiły istotne koszty i przychody z tytułu działalności zaniechanej.

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję, obliczany jest na podstawie zysku przypadającego na zwykłych akcjonariuszy poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu, skorygowaną o wpływ wszystkich rozwodniających potencjalnych akcji zwykłych.

Zarówno w I półroczu 2012 roku jak i w I półroczu 2011 roku nie występowały instrumenty rozwodniające zysk przypadający na jedną akcję.

Rozwodniony zysk z działalności zaniechanej przypadający na jedną akcję

W okresach zakończonych dnia 30 czerwca 2012 roku oraz dnia 30 czerwca 2011 roku w Banku nie wystąpiły istotne koszty i przychody z tytułu działalności zaniechanej.

11. Wypłacone dywidendy (łącznie oraz w przeliczeniu na jedną akcję) z podziałem na akcje zwykłe i pozostałe akcje

Zgodnie z uchwałą nr 8/2012 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej z dnia 6 czerwca 2012 roku, ustalono dywidendę za rok 2011 w wysokości 1 587 500 tysięcy PLN, tj. 1,27 na jedną akcję.

Lista akcjonariuszy uprawnionych do dywidendy za 2011 rok została określona na dzień 12 czerwca 2012 roku, a wypłata dywidendy nastąpiła w dniu 27 czerwca 2012 roku.

NOTY DO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ

12. Należności od banków

	30.06.2012	31.12.2011
Lokaty w bankach	2 159 011	1 914 393
Udzielone kredyty i pożyczki	277 214	158 162
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	217 626	-
Rachunki bieżące	208 654	279 622
Środki pieniężne w drodze	2 205	1 731
Razem	2 864 710	2 353 908
Odpis z tytułu utraty wartości należności, w tym:	(33 450)	(33 710)
odpis z tytułu utraty wartości na należność od banku zagranicznego	(33 403)	(33 283)
Razem netto	2 831 260	2 320 198

13. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

	30.06.2012	31.12.2011
Dłużne papiery wartościowe	383 155	1 300 164
emitowane przez Skarb Państwa, w tym:	327 956	1 268 471
obligacje skarbowe	327 713	1 219 069
bony skarbowe	243	49 402
emitowane przez podmioty niefinansowe, obligacje korporacyjne	19 388	14 947
emitowane przez inne podmioty finansowe, w tym:	18 084	239
obligacje emitowane przez GPW	12 866	-
obligacje emitowane przez PKO Finance AB w EUR	5 086	-
obligacje korporacyjne	132	239
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego, obligacje komunalne	14 809	14 783
emitowane przez banki, obligacje BGK	2 918	1 724
Udziały i akcje w innych jednostkach - notowane na giełdach	10 083	10 925
Certyfikaty inwestycyjne	816	-
Prawa poboru	642	-
Razem	394 696	1 311 089

Na dzień 30 czerwca 2012 roku w portfelu aktywa finansowe przeznaczone do obrotu wartość bilansowa aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań z tytułu transakcji sell-buy-back wynosiła 119 060 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2011 roku wynosiła odpowiednio 643 483 tysięcy PLN).

14. Pochodne instrumenty finansowe

W ramach swojej działalności Bank wykorzystuje różnego typu pochodne instrumenty finansowe służące do celów zarządzania ryzykiem związanym z prowadzoną działalnością. Na dzień 30 czerwca 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku Bank posiadał następujące instrumenty pochodne:

	30.06.2012		31.12.2011	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
Instrumenty zabezpieczające	534 180	352 009	516 925	342 598
Pozostałe instrumenty pochodne	2 323 375	2 407 711	2 548 224	2 302 683
Razem	2 857 555	2 759 720	3 065 149	2 645 281

Rodzaj kontraktu	30.06.2012		31.12.2011	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
IRS	2 072 418	1 874 517	1 941 725	1 925 161
CIRS	373 417	496 015	419 640	421 039
FX Swap	251 148	261 793	438 331	139 720
Opcje	77 950	50 109	106 492	70 112
Forward	44 959	41 823	119 293	56 271
FRA	37 608	34 915	38 117	31 965
Inne	55	548	1 551	1 013
Razem	2 857 555	2 759 720	3 065 149	2 645 281

Najczęściej wykorzystywanymi typami instrumentów pochodnych w działalności Banku są: IRS, CIRS, FX Swap, Opcje, Forward, FRA.

15. Pochodne instrumenty zabezpieczające

Bank na dzień 30 czerwca 2012 roku stosuje następujące rodzaje rachunkowości zabezpieczeń:

- 1) zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów hipotecznych w CHF oraz lokat negocjowanych w PLN, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych oraz ryzyka kursowego, z wykorzystaniem transakcji CIRS,
- 2) zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów PLN o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS,
- 3) zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w EUR o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS,
- 4) zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w CHF o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS.

Charakterystykę stosowanych przez Bank zabezpieczeń zmienności przepływów pieniężnych prezentuje poniższa tabela:

Strategia zabezpieczająca:	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów hipotecznych w CHF oraz lokat negocjowanych w PLN, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych oraz ryzyka kursowego, z wykorzystaniem transakcji CIRS
Opis relacji zabezpieczającej	Eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez kredyty hipoteczne denominowane w CHF oraz lokat negocjowanych w PLN, z tytułu zmian referencyjnych stóp procentowych w CHF i PLN, oraz zmian kursu walutowego CHF/PLN w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.
Zabezpieczane ryzyko	Ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej.
Instrument zabezpieczający	Transakcje CIRS, w których Bank płaci kupon oparty o LIBOR 3M CHF, a otrzymuje kupon oparty o WIBOR 3M od kwoty nominalnej zdefiniowanej odpowiednio w CHF oraz PLN.
Pozycja zabezpieczana	1) Portfel kredytów hipotecznych o zmiennym oprocentowaniu w CHF. 2) Portfel krótkoterminowych lokat negocjowanych, łącznie z ich odnawianiem w przyszłości (wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia). Bank desygnując pozycję zabezpieczaną zastosował rozwiązania MSR.39.WS.99C w wersji przyjętej przez Unię Europejską.
Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki finansowe	lipiec 2012 – październik 2026
Strategia zabezpieczająca:	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów PLN o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS
Opis relacji zabezpieczającej	Eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel kredytów w PLN o zmiennym oprocentowaniu wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.
Zabezpieczane ryzyko	Ryzyko stopy procentowej.
Instrument zabezpieczający	Transakcje IRS, w których Bank płaci kupon oparty o zmienną stopę WIBOR 3M, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę od kwoty nominalnej, na którą został zawarty.
Pozycja zabezpieczana	Portfel kredytów w PLN indeksowanych do stopy zmiennej WIBOR 3M.
Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki finansowe	lipiec 2012 – październik 2014

Strategia zabezpieczająca:	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w EUR o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS
Opis relacji zabezpieczającej	Eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel kredytów w EUR o zmiennym oprocentowaniu wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.
Zabezpieczane ryzyko	Ryzyko stopy procentowej.
Instrument zabezpieczający	Transakcje IRS, w których Bank płaci kupon oparty o zmienną stopę EURIBOR 3M, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę od kwoty nominalnej, na którą został zawarty.
Pozycja zabezpieczana	Portfel kredytów w EUR indeksowanych do stopy zmiennej EURIBOR.
Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki finansowe	lipiec 2012– czerwiec 2016

Strategia zabezpieczająca:	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w CHF o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS
Opis relacji zabezpieczającej	Eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel kredytów w CHF o zmiennym oprocentowaniu wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.
Zabezpieczane ryzyko	Ryzyko stopy procentowej.
Instrument zabezpieczający	Transakcje IRS, w których Bank płaci kupon oparty o zmienną stopę LIBOR CHF 3M, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę od kwoty nominalnej, na którą został zawarty.
Pozycja zabezpieczana	Portfel kredytów w CHF indeksowanych do stopy zmiennej LIBOR CHF 3M.
Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki finansowe	lipiec 2012– lipiec 2016

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Wartość godziwa instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych związanych ze stopą procentową i/lub kursem walutowym na dzień 30 czerwca 2012 roku i na dzień 31 grudnia 2011 roku wynosiła odpowiednio:

Typ instrumentu:	Wartość bilansowa/wartość godziwa					
	30.06.2012			31.12.2011		
	Aktywa	Zobowiązania	Razem	Aktywa	Zobowiązania	Razem
IRS	289 278	-	289 278	175 566	1 643	173 923
CIRS	244 902	352 009	(107 107)	341 359	340 955	404
Razem	534 180	352 009	182 171	516 925	342 598	174 327

Wartość nominalna instrumentów zabezpieczających w podziale na terminy do realizacji na dzień 30 czerwca 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku.

Typ instrumentu:		Wartość nominalna na dzień 30 czerwca 2012 roku					Razem
		do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	
IRS	w tys. PLN	-	500 000	5 956 000	520 000	-	6 976 000
IRS							
	w tys. PLN	-	-	-	2 011 334	-	2 011 334
	w tys. EUR	-	-	-	472 000	-	472 000
IRS							
	w tys. PLN	-	-	-	886 925	-	886 925
	w tys. CHF	-	-	-	250 000	-	250 000
CIRS							
	w tys. PLN	532 155	1 064 310	4 079 855	12 683 028	1 685 157	20 044 505
	w tys. CHF	150 000	300 000	1 150 000	3 575 000	475 000	5 650 000

Typ instrumentu:		Wartość nominalna na dzień 31 grudnia 2011 roku					Razem
		do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	
IRS	w tys. PLN	-	500 000	5 330 000	526 000	-	6 356 000
IRS							
	w tys. PLN	-	-	-	2 084 730	-	2 084 730
	w tys. EUR	-	-	-	472 000	-	472 000
IRS							
	w tys. PLN	-	-	-	908 325	-	908 325
	w tys. CHF	-	-	-	250 000	-	250 000
CIRS							
	w tys. PLN	-	-	1 998 315	15 714 023	1 362 488	19 074 826
	w tys. CHF	-	-	550 000	4 325 000	375 000	5 250 000

Inne dochody całkowite z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	01.01-30.06.2012	01.01-30.06.2011
Inne dochody całkowite na początek okresu (brutto)	447 142	269 042
Zyski/ straty odniesione na inne dochody całkowite w okresie	47 656	253 257
Kwota przeniesiona w okresie z innych dochodów całkowitych do rachunku zysków i strat	(289 632)	(347 663)
- przychody odsetkowe	(466 217)	(351 145)
- wynik z pozycji wymiany	176 585	3 482
Skumulowane inne dochody całkowite na koniec okresu brutto	205 166	174 636
Efekt podatkowy	(38 982)	(33 181)
Skumulowane inne dochody całkowite na koniec okresu netto	166 184	141 455
Nieefektywna część zabezpieczenia przepływów pieniężnych rozpoznana w rachunku zysków i strat	(12 187)	(26 066)
Wpływ w okresie na inne dochody całkowite brutto	(241 976)	(94 406)
Podatek odroczone z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	45 975	17 937
Wpływ w okresie na inne dochody całkowite netto	(196 001)	(76 469)

16. Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	30.06.2012	31.12.2011
Dłużne papiery wartościowe	14 930 124	12 467 201
emitowane przez banki centralne, w tym:	11 189 539	8 593 791
bony pieniężne NBP	11 189 539	8 593 791
emitowane przez Skarb Państwa, w tym:	3 492 752	3 620 515
obligacje skarbowe PLN	2 543 161	1 318 278
bony skarbowe	949 591	2 180 148
obligacje skarbowe EUR	-	122 089
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego, w tym:	247 833	252 895
obligacje komunalne EUR	142 164	143 973
obligacje komunalne PLN	105 669	108 922
Razem	14 930 124	12 467 201

17. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

	30.06.2012	31.12.2011
Kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto, w tym:	145 026 362	145 041 439
sektor finansowy	3 445 478	3 215 123
gospodarcze, w tym:	3 445 478	3 215 123
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	9 876	92 836
środki Domu Maklerskiego w Funduszu Gwarancyjnym Giełdy oraz depozyt początkowy	5 729	6 891
sektor niefinansowy	135 319 235	135 828 141
gospodarcze, w tym:	42 036 004	41 295 058
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	108 446	-
dopłaty do kapitałów podmiotów zależnych	222 262	186 943
mieszkaniowe	70 563 304	70 551 334
konsumpcyjne	22 719 927	23 981 749
sektor budżetowy	5 221 534	5 043 786
gospodarcze	5 221 534	5 043 786
Odsetki	1 040 115	954 389
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(5 405 483)	(4 982 790)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	139 620 879	140 058 649

	30.06.2012	31.12.2011
Kredyty i pożyczki udzielone klientom		
Wyceniane według metody zindywidualizowanej, w tym:	6 023 512	5 145 413
ze stwierdzoną utratą wartości	5 133 628	4 459 538
bez stwierdzonej utraty wartości	889 884	685 875
Wyceniane według metody portfelowej, ze stwierdzoną utratą wartości	6 354 995	5 936 241
Wyceniane według metody grupowej (IBNR)	132 647 855	133 959 785
Kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto	145 026 362	145 041 439
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody zindywidualizowanej, w tym:	(1 730 466)	(1 498 059)
ze stwierdzoną utratą wartości	(1 730 466)	(1 498 059)
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody portfelowej	(2 992 095)	(2 832 217)
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody grupowej (IBNR)	(682 922)	(652 514)
Odpisy - razem	(5 405 483)	(4 982 790)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	139 620 879	140 058 649

	30.06.2012	31.12.2011
Kredyty i pożyczki udzielone brutto, w tym:	145 026 362	145 041 439
bankowości hipotecznej	65 303 010	65 342 083
korporacyjne	37 131 658	33 636 213
bankowości detalicznej i prywatnej	20 350 218	21 550 479
małych i średnich przedsiębiorstw	14 189 867	15 344 788
klientów rynku mieszkaniowego	6 623 424	7 886 768
dopłaty do kapitałów podmiotów zależnych	222 262	186 943
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	118 322	92 836
pozostałe należności	47 486	46 940
Odsetki	1 040 115	954 389
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	(5 405 483)	(4 982 790)
Kredyty i pożyczki udzielone netto	139 620 879	140 058 649

W I półroczu 2012 roku w efekcie resegmentacji 839 138 tysięcy PLN wolumenów kredytowych małych i średnich przedsiębiorstw oraz 973 821 tysięcy PLN wolumenów kredytowych klientów rynku mieszkaniowego zostało przekazane do segmentu korporacyjnego.

Informacje dotyczące segmentów działalności Banku zaprezentowane zostały w skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2012 roku.

Na dzień 30 czerwca 2012 roku udział kredytów z rozpoznaną utratą wartości wyniósł 7,9% (na dzień 31 grudnia 2011 roku: 7,2%), natomiast wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości (wyliczony jako udział odpisów aktualizujących wartość kredytów i pożyczek udzielonych klientom ogółem do wartości bilansowej brutto kredytów z rozpoznaną utratą wartości) wyniósł 47,1% (na dzień 31 grudnia 2011 roku: 47,9%).

Na dzień 30 czerwca 2012 roku udział kredytów opóźnionych w spłacie powyżej 90 dni w stosunku do wartości brutto kredytów i pożyczek wyniósł 4,6% (na dzień 31 grudnia 2011 roku: 4,0%).

18. Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

	30.06.2012	31.12.2011
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży brutto	12 485 335	14 104 181
emitowane przez Skarb Państwa, w tym:	6 717 532	8 310 429
obligacje skarbowe PLN	6 717 532	8 298 709
obligacje skarbowe EUR	-	11 720
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego, obligacje komunalne	3 499 441	3 458 356
emitowane przez podmioty niefinansowe	2 063 317	2 132 269
obligacje korporacyjne	2 063 317	2 129 507
bony wekslowe	-	2 762
emitowane przez banki, obligacje korporacyjne	50 832	50 870
emitowane przez inne podmioty finansowe, obligacje korporacyjne	154 213	152 257
Odpisy z tytułu utraty wartości dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(5 536)	(12 998)
obligacje korporacyjne	(5 536)	(10 236)
bony wekslowe	-	(2 762)
Razem dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	12 479 799	14 091 183
Kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży brutto	105 928	80 254
Kapitałowe papiery wartościowe niedopuszczone do publicznego obrotu	69 719	40 897
Kapitałowe papiery wartościowe dopuszczone do publicznego obrotu	36 209	39 357
Odpisy z tytułu utraty wartości kapitałowych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(12 200)	(2 504)
Razem kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	93 728	77 750
Razem inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	12 573 527	14 168 933

Na dzień 30 czerwca 2012 roku w portfelu inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży wartość bilansowa aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań z tytułu transakcji sell-buy-back wynosiła 917 938 tysięcy PLN. Na dzień 31 grudnia 2011 roku w portfelu inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży nie występowały aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań z tytułu transakcji sell-buy-back.

19. Inwestycje w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone

Na dzień 30 czerwca 2012 roku inwestycje Banku w jednostkach zależnych, współzależnych i stowarzyszonych zostały ujęte w cenach nabycia skorygowanych o odpisy z tytułu utraty wartości.

Poniższe zestawienie przedstawia indywidualne wartości udziałów Banku w poszczególnych jednostkach podporządkowanych.

Na dzień 30 czerwca 2012 roku	Wartość brutto	Utrata wartości	Wartość bilansowa
Jednostki zależne			
KREDOBANK SA	935 619	(423 723)	511 896
PKO BP BANKOWY Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA	205 786	-	205 786
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	186 989	-	186 989
Bankowy Fundusz Leasingowy SA	70 000	-	70 000
Inteligo Financial Services SA	59 602	-	59 602
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych "eService" SA	55 500	-	55 500
Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o. ¹	43 546	-	43 546
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	21 566	(10 666)	10 900
Inter Risk Ukraina Spółka z dodatkową odpowiedzialnością	19 713	-	19 713
PKO BP Finat Sp. z o.o.	11 693	-	11 693
Qualia Development Sp. z o.o. ²	4 503	-	4 503
PKO Finance AB	172	-	172
Jednostki współzależne			
CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	44 371	(16 705)	27 666
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	17 498	-	17 498
Jednostki stowarzyszone			
Bank Pocztowy SA	146 500	(39 780)	106 720
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	1 500	(1 500)	-
Agencja Inwestycyjna CORP-SA SA	29	-	29
Razem	1 824 587	(492 374)	1 332 213

1) Zaangażowanie nie uwzględnia wartości dopłaty dokonanej przez PKO Bank Polski SA, wykazywanej w pozycji Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w wysokości 8 053 tysięcy PLN.

2) Zaangażowanie nie uwzględnia wartości dopłaty dokonanej przez PKO Bank Polski SA, wykazywanej w pozycji Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w łącznej wysokości 214 209 tysięcy PLN.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku	Wartość brutto	Utrata wartości	Wartość bilansowa
Jednostki zależne			
KREDOBANK SA	935 619	(423 723)	511 896
PKO BP BANKOWY Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA	205 786	-	205 786
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	186 989	-	186 989
Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o. - w likwidacji	167 288	-	167 288
Bankowy Fundusz Leasingowy SA	70 000	-	70 000
Inteligo Financial Services SA	59 602	-	59 602
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych "eService" SA	55 500	-	55 500
Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o. ¹	43 546	-	43 546
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	21 566	(10 666)	10 900
PKO BP Finat Sp. z o.o.	11 693	-	11 693
Qualia Development Sp. z o.o. ²	4 503	-	4 503
Finansowa Kompania "Prywatne Inwestycje" Sp. z o.o.	1 482	-	1 482
PKO Finance AB	172	-	172
Jednostki współzależne			
CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	44 371	-	44 371
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	17 498	-	17 498
Jednostki stowarzyszone			
Bank Pocztowy SA	146 500	(39 780)	106 720
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	1 500	(1 500)	-
Agencja Inwestycyjna CORP-SA SA	29	-	29
Razem	1 973 644	(475 669)	1 497 975

1) Zaangażowanie nie uwzględnia wartości dopłaty dokonanej przez PKO Bank Polski SA, wykazywanej w pozycji Kredyty i pożyczki udzielone Klientom, w wysokości 8 053 tysięcy PLN.

2) Zaangażowanie nie uwzględnia wartości dopłat dokonanych przez PKO Bank Polski SA, wykazywanych w pozycji Kredyty i pożyczki udzielone klientom w łącznej wysokości 178 890 tysięcy PLN.

Skrócone informacje o jednostkach stowarzyszonych

Nazwa jednostki	Wartość aktywów	Wartość zobowiązań	Wartość przychodów	Zysk netto	% udziałów
30.06.2012					
Grupa Bank Pocztowy SA	5 747 792	5 401 478	279 547	15 498	25,0001
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	18 239	134	209	285	33,33
Agencja Inwestycyjna CORP-SA SA	3 026	1 575	6 506	584	22,31
Razem	5 769 057	5 403 187	286 262	16 367	X
31.12.2011					
Grupa Bank Pocztowy SA	5 215 801	4 889 578	457 671	29 555	25,0001
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	17 666	137	513	18	33,33
Agencja Inwestycyjna CORP-SA SA	3 874	1 833	12 459	1 109	22,31
Razem	5 237 341	4 891 548	470 643	30 682	X

Dane za 2011 rok pochodzą ze sprawozdań zbadanych przez biegłego rewidenta, w związku z czym mogły ulec zmianie w stosunku do danych prezentowanych w sprawozdaniu finansowym za 2011 rok, gdzie prezentowane były dane wstępne.

Zaprezentowane w tabeli dane finansowe Grupy Banku Poczтового pochodzą ze sprawozdań skonsolidowanych sporządzonych według MSSF/MSR. Dane pozostałych spółek pochodzą ze sprawozdań finansowych sporządzonych zgodnie z polskimi zasadami rachunkowości. Zgodnie z szacunkami Banku różnice pomiędzy wyżej wymienionymi sprawozdaniami finansowymi, a sprawozdaniami finansowymi sporządzonymi według MSSF/MSR nie są istotne dla sprawozdania finansowego Banku.

W I półroczu 2012 roku miały miejsce następujące zdarzenia wpływające na strukturę Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA:

1) Nabycie udziału i dokapitalizowanie nowej spółki „Inter-Risk Ukraina” Spółka z dodatkową odpowiedzialnością

W dniu 16 stycznia 2012 roku Bank został zarejestrowany w Państwowym Ukraińskim Rejestrze Przedsiębiorstw jako jedyny udziałowiec spółki „Inter-Risk Ukraina” Spółka z dodatkową odpowiedzialnością (dalej „Inter-Risk Ukraina”, „Spółka”). Dodatkowa odpowiedzialność polega na tym, że udziałowiec odpowiada za zobowiązania Spółki do 103% wysokości swojego udziału w kapitale zakładowym Spółki, czyli Bank jako udziałowiec Spółki, w przypadku niewystarczającej kwoty kapitału zakładowego Spółki do wywiązania się

z zobowiązań przez Spółkę, ponosi dodatkową odpowiedzialność do wysokości 103% kapitału zakładowego Spółki, tj. do kwoty 44 573 tysięcy UAH (18 814 tysięcy PLN według stanu na 30 czerwca 2012 roku).

Bank nabył od Towarzystwa Ubezpieczeniowego „PZU Ukraina” SA i Towarzystwa Ubezpieczeniowego „PZU Ukraina Ubezpieczenia na Życie” SA łącznie 1 udział ww. Spółki o wartości nominalnej 275 tysięcy UAH, stanowiący 100% kapitału zakładowego Spółki i uprawniający do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników, za cenę 2 500 tysięcy PLN.

W dniu 30 stycznia 2012 roku Bank dokonał dokapitalizowania ww. Spółki w wysokości 43 milionów UAH (tj. 17 212,9 tysiąca PLN według średniego kursu NBP z dnia 27 stycznia 2012 roku obowiązującego w Banku w dniu 30 stycznia 2012 roku), przeprowadzonego w drodze podwyższenia wartości nominalnej udziału Spółki. W wyniku ww. podwyższenia kapitał zakładowy Spółki wynosi 43 275 tysięcy UAH.

Podstawowym celem nabycia, a następnie funkcjonowania Spółki jest jej wykorzystanie do prowadzenia efektywnej windykacji na Ukrainie, w tym portfela wierzytelności nabytych przez spółkę Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. oraz portfela wierzytelności KREDOBANK SA.

2) Przejęcie przez spółkę „Inter-Risk Ukraina” kontroli nad spółką Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o.

W lutym 2012 roku Bank przeprowadził transakcję sprzedaży 2% w udziale spółki Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. (dalej „Finansowa Kompania”, „Spółka”) spółce „Inter-Risk Ukraina”, za cenę 29,6 tysiąca PLN.

W lutym 2012 roku spółka „Inter-Risk Ukraina” dokonała dokapitalizowania spółki „Prywatne Inwestycje” w wysokości 43 milionów UAH, przeprowadzonego w drodze podwyższenia wartości nominalnej udziału Spółki. W wyniku ww. podwyższenia kapitał zakładowy Spółki wynosi 46 101 tysięcy UAH.

Podwyższenie kapitału Spółki zostało zarejestrowane w Państwowym Ukraińskim Rejestrze Przedsiębiorstw w dniu 27 lutego br.

W wyniku ww. zmian „Inter-Risk Ukraina” posiada część udziału w spółce „Prywatne Inwestycje” stanowiącą 93,408% kapitału zakładowego Spółki i uprawniającą do 93,408% głosów na zgromadzeniu wspólników. Pozostała część udziału w Spółce jest własnością Banku.

3) Nabycie przez KREDOBANK SA udziału w nowej spółce Finansowa Kompania „Idea Kapitał” Sp. z o.o.

W dniu 23 marca 2012 roku KREDOBANK SA został zarejestrowany w Państwowym Ukraińskim Rejestrze Przedsiębiorstw jako jedyny udziałowiec spółki Finansowa Kompania „Idea Kapitał” Sp. z o.o.

KREDOBANK SA nabył od Towarzystwa Ubezpieczeniowego „PZU Ukraina” SA 1 udział ww. Spółki o wartości nominalnej 4 100,0 tysiąca UAH, stanowiący 100% kapitału zakładowego Spółki i uprawniający do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników. Cena nabycia wyniosła 4 100,2 tysiąca UAH.

Przedmiotem działalności Spółki jest świadczenie usług finansowych.

4) Objęcie przez Bankowy Fundusz Leasingowy SA udziałów w podwyższonym kapitale spółki Bankowy Leasing Sp. z o.o.

W dniu 31 stycznia 2012 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Bankowy Leasing Sp. z o.o. o kwotę 9 500 tysięcy PLN. W wyniku ww. podwyższenia kapitał zakładowy Spółki wynosi 66 914,5 tysiąca PLN i dzieli się na 133 829 udziałów o wartości nominalnej 500 PLN każdy.

Wszystkie udziały w podwyższonym kapitale Spółki zostały objęte przez Bankowy Fundusz Leasingowy SA – spółkę zależną od PKO Banku Polskiego SA – za cenę równą wartości nominalnej obejmowanych udziałów.

W wyniku ww. transakcji Bankowy Fundusz Leasingowy SA nadal pozostaje jedynym wspólnikiem w spółce Bankowy Leasing Sp. z o.o.

W dniu 29 czerwca 2012 roku Bankowy Fundusz Leasingowy SA przekazał do spółki Bankowy Leasing Sp. z o.o. środki w wysokości 15 500 tysięcy PLN tytułem objęcia udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym Spółki. Ww. podwyższenie wymaga zarejestrowania w Krajowym Rejestrze Sądowym i spowoduje zmianę w Grupie Kapitałowej Banku w II półroczu br.

5) Zmiany w Grupie Kapitałowej Qualia Development Sp. z o.o.

W I półroczu 2012 roku w Grupie Kapitałowej Qualia Development Sp. z o.o.:

- a) została utworzona spółka Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Władysławowo Spółka komandytowa (rejestracja Spółki w Krajowym Rejestrze Sądowym nastąpiła w dniu 14 lutego 2012 roku);

Wspólnikami Spółki są: Qualia Development Sp. z o.o. (komandytariusz, wartość wkładu: 1 tysiąc PLN) oraz Qualia Sp. z o.o. (komplementariusz, wartość wkładu: 1 tysiąc PLN).

- b) została utworzona spółka Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Zakopane Spółka komandytowa (rejestracja Spółki w Krajowym Rejestrze Sądowym nastąpiła w dniu 15 marca 2012 roku);

Wspólnikami Spółki są: Qualia Development Sp. z o.o. (komandytariusz, wartość wkładu: 1 tysiąc PLN) oraz Qualia Sp. z o.o. (komplementariusz, wartość wkładu: 1 tysiąc PLN).

- c) została utworzona spółka Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Jurata Spółka komandytowa (rejestracja Spółki w Krajowym Rejestrze Sądowym nastąpiła w dniu 27 marca 2012 roku);

Wspólnikami Spółki są: Qualia Development Sp. z o.o. (komandytariusz, wartość wkładu: 1 tysiąc PLN) oraz Qualia Sp. z o.o. (komplementariusz, wartość wkładu: 1 tysiąc PLN).

- d) podwyższono wkłady i sumę komandytową w spółce Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Pomeranka Spółka komandytowa;

W dniu 17 kwietnia 2012 roku uchwałą Wspólników Spółki podwyższono wkład komandytariusza – spółki Qualia Development Sp. z o.o. z kwoty 1 tysiąca PLN do kwoty 20 001 tysiąca PLN i wkład komplementariusza – spółki Qualia Sp. z o.o. z kwoty 1 tysiąca PLN do 21 tysięcy PLN oraz podwyższono wysokość sumy komandytovej z kwoty 1 tysiąca PLN do 20 001 tysiąca PLN. Ww. zmiany zostały zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 19 czerwca 2012 roku.

- e) spółka Qualia Development Sp. z o.o. została jedynym udziałowcem spółki Qualia Hotel Management Sp. z o.o.

W dniu 1 czerwca 2012 roku spółka Qualia Development Sp. z o.o. nabyła od spółki Qualia Sp. z o.o. 1 udział w spółce Qualia Hotel Management Sp. z o.o. o wartości nominalnej 50 PLN. Cena nabycia jest równa wartości nominalnej udziału.

W wyniku ww. transakcji Qualia Development Sp. z o.o. posiada udziały spółki Qualia Hotel Management Sp. z o.o. stanowiące 100% kapitału zakładowego Spółki i uprawniające do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników.

W I półroczu 2012 roku dokonano następujących dopłat do spółek Grupy Kapitałowej Qualia Development Sp. z o.o.:

- PKO Bank Polski SA wniósł dopłaty do spółki Qualia Development Sp. z o.o. w łącznej wysokości 35 319 tysięcy PLN,
- spółka Qualia Development Sp. z o.o. wniósł dopłaty do spółki Qualia Residence Sp. z o.o. w łącznej wysokości 13 600 tysięcy PLN,
- spółka Qualia Development Sp. z o.o. wniósł dopłaty do spółki Qualia Hotel Management Sp. z o.o. w łącznej wysokości 1 498,5 tysiąca PLN,
- spółka Qualia Development Sp. z o.o. wniósł dopłatę do spółki Qualia Sp. z o.o. w wysokości 35 tysięcy PLN,
- spółka Qualia Sp. z o.o. wniósł dopłaty do spółki Qualia Hotel Management Sp. z o.o. w łącznej wysokości 1,5 tysiąca PLN.

6) Zakończenie procesu likwidacji spółki Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.

W I półroczu 2012 roku, w ramach likwidacji spółki zależnej Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o. PKO Bank Polski SA w dniu 1 marca br. przejął majątek likwidacyjny ww. Spółki. Transakcja została wykazana jako połączenie jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą i została rozliczona przy wykorzystaniu wartości ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Poszczególne aktywa i zobowiązania, w tym

nieruchomość w Warszawie, w której znajduje się siedziba Centrali Banku, zostały ujęte w wartościach bilansowych w odpowiednich pozycjach niniejszego sprawozdania finansowego.

Wynik rozliczenia udziałów Spółki, których wartość bilansowa wynosiła 167 288 tysięcy PLN oraz wartości przejętych aktywów netto Spółki został odniesiony na kapitały własne Banku w kwocie 88 533 tysięcy PLN.

Spółka Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o. w likwidacji została, postanowieniem z dnia 7 maja 2012 roku Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy, XIII Wydziału Gospodarczego Krajowego Rejestru Sądowego, wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego, ze skutkiem na dzień 28 maja 2012 roku.

20. Wartości niematerialne i rzeczowe aktywa trwałe

Wartości niematerialne	30.06.2012	31.12.2011
Oprogramowanie	1 402 129	1 411 429
Inne, w tym:	99 683	111 139
nakłady	82 977	101 354
wartość firmy związana z aktywami przejętymi od spółki zależnej	7 785	-
Razem	1 501 812	1 522 568

Rzeczowe aktywa trwałe	30.06.2012	31.12.2011
Grunty i budynki	1 610 355	1 375 234
Maszyny i urządzenia	414 485	442 458
Środki trwałe w budowie	124 402	133 508
Środki transportu	297	464
Nieruchomości inwestycyjne	243	248
Inne	66 476	61 402
Razem	2 216 258	2 013 314

W wyniku likwidacji spółki zależnej Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o Bank przejął majątek likwidacyjny o wartości netto rzeczowych aktywów trwałych w wysokości 243 674 tysięcy PLN, w tym wartość netto nieruchomości w Warszawie w wysokości 199 112 tysięcy PLN.

Poza tą transakcją w okresie 6 miesięcy zakończonym dnia 30 czerwca 2012 roku nie wystąpiły istotne transakcje nabycia i sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych oraz istotne zobowiązania z tytułu dokonania zakupu rzeczowych aktywów trwałych.

21. Zobowiązania wobec banków

	30.06.2012	31.12.2011
Otrzymane kredyty i pożyczki	3 362 699	3 443 872
Depozyty banków	1 181 691	1 372 635
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	66 734	-
Rachunki bieżące	48 488	421 939
Inne depozyty z rynku pieniężnego	127 910	82 944
Razem	4 787 522	5 321 390

W okresie 6 miesięcy zakończonym dnia 30 czerwca 2012 roku otrzymane kredyty i pożyczki są spłacane terminowo i bez naruszeń istotnych postanowień umowy kredytu lub pożyczki.

22. Zobowiązania wobec klientów

	30.06.2012	31.12.2011
Zobowiązania wobec ludności	105 760 500	103 424 136
Depozyty terminowe	57 687 500	54 897 173
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	47 836 450	48 054 921
Inne depozyty z rynku pieniężnego	236 550	472 042
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	39 738 366	42 784 326
Depozyty terminowe	22 847 008	24 012 372
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	9 245 142	11 187 998
Otrzymane kredyty i pożyczki*	6 339 559	6 453 092
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	970 319	644 005
Inne depozyty z rynku pieniężnego	336 338	486 859
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	4 998 340	3 822 219
Depozyty terminowe	2 479 924	1 516 981
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	2 435 597	2 241 309
Inne depozyty z rynku pieniężnego	82 819	63 929
Razem	150 497 206	150 030 681

*W pozycji „otrzymane kredyty i pożyczki” ujęto otrzymaną pożyczkę w kwocie 800 000 tysięcy EUR oraz 250 000 tysięcy CHF od PKO Finance AB, spółki zależnej Banku, jako środki pozyskane w drodze emisji euroobligacji.

W okresie 6 miesięcy zakończonym dnia 30 czerwca 2012 roku otrzymane kredyty i pożyczki są spłacane terminowo i bez naruszeń istotnych postanowień umowy kredytu lub pożyczki.

	30.06.2012	31.12.2011
Zobowiązania wobec klientów, w tym:	150 497 206	150 030 681
bankowości detalicznej i prywatnej	102 374 684	99 631 256
korporacyjne	27 944 429	28 873 527
małych i średnich przedsiębiorstw	8 191 158	8 932 110
otrzymane kredyty i pożyczki	6 339 559	6 453 092
klientów rynku mieszkaniowego	4 535 887	5 405 545
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	970 319	644 005
pozostałe zobowiązania	141 170	91 146
Razem	150 497 206	150 030 681

W I półroczu 2012 roku w efekcie resegmentacji 62 677 tysięcy PLN wolumenów depozytowych małych i średnich przedsiębiorstw oraz 402 317 tysięcy PLN wolumenów depozytowych klientów rynku mieszkaniowego zostało przekazane do segmentu korporacyjnego.

23. Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych

	30.06.2012	31.12.2011
Zobowiązania z tytułu emisji		
Instrumenty finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, bankowe papiery wartościowe wyemitowane przez PKO Bank Polski SA	312 236	175 615
Instrumenty finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu - Obligacje bankowe wyemitowane przez PKO Bank Polski SA	2 463 499	2 929 973
Razem	2 775 735	3 105 588

	30.06.2012	31.12.2011
Zobowiązania z tytułu emisji o okresie spłaty:		
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	2 463 499	2 929 973
od 3 miesięcy do 1 roku	42 436	-
od 1 roku do 5 lat	269 800	175 615
Razem	2 775 735	3 105 588

W okresie 6 miesięcy 2012 roku Bank wyemitował bankowe papiery wartościowe i obligacje bankowe o wartości nominalnej 4 520 232 tysięcy PLN, klasyfikowane odpowiednio jako zobowiązania desygnowane do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zgodnie z MSR 39.11A ppkt. a oraz wyceniane według zamortyzowanego kosztu. W I półroczu 2012 roku zostały umorzone bankowe papiery wartościowe i obligacje bankowe o wartości nominalnej 4 853 501 tysięcy PLN.

24. Pozostałe zobowiązania

	30.06.2012	31.12.2011
Koszty do zapłacenia	276 213	241 918
Przychody pobierane z góry	314 361	277 150
Inne zobowiązania	1 331 267	1 637 455
Razem	1 921 841	2 156 523

25. Rezerwy

Za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2012 roku	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe oraz nagrody jubileuszowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Inne rezerwy*	Razem
Stan na dzień 1 stycznia 2012 roku, w tym:	2 254	426 973	111 769	74 493	615 489
Rezerwa krótkoterminowa	2 254	38 069	111 769	74 493	226 585
Rezerwa długoterminowa	-	388 904	-	-	388 904
Utworzenie/aktualizacja rezerw	-	-	91 691	5 235	96 926
Wykorzystanie rezerw	-	-	-	(33 192)	(33 192)
Rozwiązanie rezerw	-	-	(58 086)	-	(58 086)
Inne zmiany i reklasyfikacje	-	-	(220)	-	(220)
Stan na dzień 30 czerwca 2012 roku, w tym:	2 254	426 973	145 154	46 536	620 917
Rezerwa krótkoterminowa	2 254	38 069	145 154	46 536	232 013
Rezerwa długoterminowa	-	388 904	-	-	388 904

* Pozycja „Inne rezerwy” obejmuje m.in.: rezerwę restrukturyzacyjną w kwocie 35 113 tysięcy PLN oraz rezerwę na potencjalne roszczenia z tytułu sprzedaży wierzytelności w kwocie 5 150 tysięcy PLN.

W okresie 6 miesięcy zakończonym dnia 30 czerwca 2012 roku nie wystąpiły istotne rozliczenia z tytułu spraw sądowych.

Za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2011 roku	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe oraz nagrody jubileuszowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Inne rezerwy*	Razem
Stan na dzień 1 stycznia 2011 roku, w tym:	6 311	410 723	216 137	81 267	714 438
Rezerwa krótkoterminowa	6 311	29 537	81 965	81 267	199 080
Rezerwa długoterminowa	-	381 186	134 172	-	515 358
Utworzenie/aktualizacja rezerw	-	-	91 797	4 318	96 115
Wykorzystanie rezerw	-	-	-	(33 752)	(33 752)
Rozwiązanie rezerw	-	-	(83 091)	-	(83 091)
Inne zmiany i reklasyfikacje	-	-	-	-	-
Stan na dzień 30 czerwca 2011 roku, w tym:	6 311	410 723	224 843	51 833	693 710
Rezerwa krótkoterminowa	6 311	29 537	224 843	51 833	312 524
Rezerwa długoterminowa	-	381 186	-	-	381 186

* Pozycja „Inne rezerwy” obejmuje m.in.: rezerwę restrukturyzacyjną w kwocie 36 395 tysięcy PLN oraz rezerwę na potencjalne roszczenia z tytułu sprzedaży wierzytelności w kwocie 10 866 tysięcy PLN.

Rezerwy na sprawy sporne utworzone zostały w wysokości oczekiwanych wpływów korzyści ekonomicznych.

POZOSTAŁE NOTY

26. Zobowiązania pozabilansowe

Zobowiązania warunkowe

Programy subemisji

Na dzień 30 czerwca 2012 roku funkcjonowały następujące programy papierów wartościowych objęte subemisją (maksymalne zobowiązanie Banku do objęcia papierów wartościowych):

Emitent papierów wartościowych z gwarancją przejęcia emisji	Rodzaj gwarantowanych papierów wartościowych	Zobowiązania pozabilansowe gwarancyjne	Okres obowiązywania umowy	Rodzaj subemisji
Spółka A	obligacje korporacyjne	1 633 000	15.06.2017	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka B	obligacje korporacyjne	548 500	31.07.2013	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka C	obligacje korporacyjne	121 842	31.12.2024	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka D	obligacje korporacyjne	102 700	31.10.2013	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka E	obligacje korporacyjne	100 000	31.12.2022	Umowa Emisji Obligacji*
Razem		2 506 042		

* Dotyczy Umowy Organizacji, Prowadzenia i Obsługi Programu Emisji Obligacji.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku funkcjonowały następujące programy papierów wartościowych objęte subemisją (maksymalne zobowiązanie Banku do objęcia papierów wartościowych):

Emitent papierów wartościowych z gwarancją przejęcia emisji	Rodzaj gwarantowanych papierów wartościowych	Zobowiązania pozabilansowe gwarancyjne	Okres obowiązywania umowy	Rodzaj subemisji
Spółka B	obligacje korporacyjne	423 000	31.07.2013	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka C	obligacje korporacyjne	136 013	31.12.2024	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka D	obligacje korporacyjne	102 700	31.10.2013	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka F	obligacje korporacyjne	24 900	30.12.2015	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka G	obligacje korporacyjne	20 000	02.01.2012	Umowa Emisji Obligacji*
Razem		706 613		

* Dotyczy Umowy Organizacji, Prowadzenia i Obsługi Programu Emisji Obligacji.

Wszystkie papiery wartościowe objęte przez Bank subemisją zaliczają się do papierów z nieograniczoną zbywalnością, nienotowanych na giełdach i niezajdujących się w regulowanym obrocie pozagiełdowym.

Zobowiązania umowne

Na dzień 30 czerwca 2012 roku wartość zobowiązań umownych dotyczących wartości niematerialnych wynosiła 181 469 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2011 roku wynosiła 98 233 tysięcy PLN).

Na dzień 30 czerwca 2012 roku wartość zobowiązań umownych dotyczących rzeczowych aktywów trwałych wynosiła 67 641 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2011 roku wynosiła 18 894 tysięcy PLN).

Udzielone zobowiązania finansowe

	30.06.2012	31.12.2011
Podmioty finansowe	1 484 914	1 609 576
Podmioty niefinansowe	26 843 036	28 238 271
Podmioty budżetowe	3 334 215	823 897
Razem	31 662 165	30 671 744
w tym: udzielone zobowiązania nieodwołalne	8 588 688	6 569 014

Udzielone zobowiązania finansowe zostały wykazane w wartościach nominalnych.

Udzielone zobowiązania gwarancyjne

	30.06.2012	31.12.2011
Podmioty finansowe	1 069 833	1 214 684
Podmioty niefinansowe	10 651 489	6 014 910
Podmioty budżetowe	455 361	174 459
Razem	12 176 683	7 404 053

Na dzień 30 czerwca 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku Bank nie udzielił poręczeń kredytu lub pożyczki, ani nie udzielił gwarancji jednostce zależnej lub innemu podmiotowi, których łączna wartość stanowiłaby równowartość 10% kapitałów własnych Banku.

Informacje na temat rezerw utworzonych na pozabilansowe zobowiązania gwarancyjne i finansowe znajdują się w Nocie 25 „Rezerwy”.

Pozabilansowe zobowiązania otrzymane

	30.06.2012	31.12.2011
Finansowe	2 967 537	375 428
Gwarancyjne	1 864 852	1 905 208
Razem	4 832 389	2 280 636

Otrzymane zobowiązania pozabilansowe zostały wykazane w wartościach nominalnych.

Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań warunkowych

Na dzień 30 czerwca 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku Bank nie posiadał aktywów obciążonych zastawem zabezpieczającym.

27. Sprawy sporne

Według stanu na dzień 30 czerwca 2012 roku, łączna wartość postępowań sądowych, w których Bank jest pozwany wynosiła 374 771 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2011 roku wynosiła 337 557 tysięcy PLN), a kwota łącznej wartości postępowań sądowych z powództwa Banku wynosiła 173 610 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2011 roku wynosiła 135 358 tysięcy PLN).

Poniżej przedstawiono opis najistotniejszych spraw spornych PKO Banku Polskiego SA:

a) postępowanie w sprawie stosowania praktyk naruszających konkurencję

Bank jest stroną postępowania wszczętego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2001 roku na wniosek Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji – Związek Pracodawców przeciwko operatorom systemu płatniczego Visa, Europay oraz bankom – emitentom kart Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard.

Postępowanie dotyczy praktyk ograniczających konkurencję na rynku płatności za pomocą kart płatniczych w Polsce, mających polegać na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange” za transakcje dokonane kartami systemu Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard, a także ograniczaniu dostępu do rynku podmiotom zewnętrznym. Dnia 29 grudnia 2006 roku UOKiK uznał praktyki polegające na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange” za ograniczające konkurencję oraz nakazał ich zaniechania, jednocześnie nakładając m.in. na PKO Bank Polski SA karę pieniężną w kwocie 16 597 tysięcy PLN. W dniu 20 grudnia 2011 roku odbyła się rozprawa, na której nie doszło do merytorycznego rozstrzygnięcia odwołań. Sąd zobowiązał MasterCard do złożenia wyjaśnień w sprawie w terminie do dnia 31 stycznia 2012 roku i wyznaczył termin kolejnego posiedzenia z urzędu na dzień 9 lutego 2012 roku. Na wniosek pełnomocnika powodów, termin rozprawy przesunięto na dzień 24 kwietnia 2012 roku, na której to rozprawie oddalono wniosek o odroczenie rozprawy do końca września 2012 roku. Sąd odroczył ogłoszenie postanowienia w sprawie wniosku o zawieszenie do dnia 8 maja 2012 roku. W dniu 8 maja 2012 roku Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zawiesił postępowanie do czasu prawomocnego zakończenia postępowania przed Sądem Unii Europejskiej w sprawie MasterCard przeciwko Komisji Europejskiej. 24 maja 2012 roku Sąd Unii Europejskiej utrzymał w mocy decyzję Komisji Europejskiej zakazującą wielostronnie uzgadnianych opłat interchange stosowanych przez MasterCard.

W dniu 28 maja 2012 roku uczestnik postępowania Visa Europe Ltd, a w dniu 29 maja 2012 roku pełnomocnik powodów, w tym PKO Banku Polskiego SA, złożyli zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 8 maja 2012 roku.

Na dzień 30 czerwca 2012 roku i 31 grudnia 2011 roku Bank posiadał zobowiązanie na kwotę 16 597 tysięcy PLN.

b) roszczenia reprivatyzacyjne w stosunku do nieruchomości posiadanych przez Bank

Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego toczy się sześć postępowań administracyjnych o stwierdzenie nieważności decyzji administracyjnych wydanych przez organy administracji publicznej, a dotyczących nieruchomości posiadanych przez Bank, które to postępowania, w przypadku ich negatywnego dla Banku rozstrzygnięcia skutkować mogą zgłoszeniem roszczeń reprivatyzacyjnych oraz jedno postępowanie administracyjne o ustanowienie prawa użytkowania wieczystego do nieruchomości posiadanej przez Bank. Zważywszy na aktualny stan przedmiotowych postępowań dotyczących stwierdzenia nieważności decyzji i orzeczeń organów administracji publicznej, nie jest obecnie możliwe określenie ich ewentualnych negatywnych skutków finansowych dla Banku. Ponadto w odniesieniu do dwóch nieruchomości Banku zostały zgłoszone roszczenia przez byłych właścicieli (toczą się postępowania sądowe). Zarząd PKO Banku Polskiego SA uważa, że w 2012 roku prawdopodobieństwo zaistnienia poważnych roszczeń wobec Banku z tytułu powyższych postępowań jest niewielkie.

28. Informacje uzupełniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Na środki pieniężne oraz ekwiwalenty środków pieniężnych składają się gotówka w kasie oraz środki pieniężne na rachunku nostro w Narodowym Banku Polskim, a także należności od banków w rachunku bieżącym oraz inne środki pieniężne o terminie wymagalności do 3 miesięcy licząc od daty nabycia.

	30.06.2012	31.12.2011	30.06.2011
Kasa, środki w Banku Centralnym	8 766 337	9 060 280	7 571 825
Bieżące należności od instytucji finansowych	2 527 735	2 100 386	2 096 216
Razem	11 294 072	11 160 666	9 668 041

Przepływy pieniężne z tytułu odsetek i dywidend otrzymanych i wypłaconych

Przychody z tytułu odsetek - otrzymane	01.01- 30.06.2012	01.01- 30.06.2011
Odsetki otrzymane z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	4 298 595	3 775 849
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	426 757	297 225
Odsetki otrzymane z tytułu lokat	138 731	104 026
Odsetki otrzymane od inwestycyjnych papierów wartościowych	445 546	174 084
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	32 462	45 077
Pozostałe odsetki otrzymane (głównie z tytułu rachunków bieżących, zrealizowanych gwarancji, skupionych wierzytelności, korekt odsetek lat ubiegłych oraz odsetek od pozostałych należności sektora finansowego)	715 606	670 809
Razem	6 057 697	5 067 070

Przychody z tytułu dywidend - otrzymane	01.01- 30.06.2012	01.01- 30.06.2011
Dywidendy otrzymane od jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych	74 149	48 312
Dywidendy otrzymane od pozostałych podmiotów	1 589	1 439
Razem	75 738	49 751

Koszty z tytułu odsetek - zapłacone	01.01- 30.06.2012	01.01- 30.06.2011
Odsetki zapłacone z tytułu depozytów	(1 657 671)	(1 328 907)
Odsetki zapłacone z tytułu otrzymanych kredytów i pożyczek	(27 067)	(22 101)
Odsetki zapłacone z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	(111 232)	(40 424)
Pozostałe odsetki zapłacone (głównie z tytułu premii od dłużnych papierów wartościowych, odsetki od zobowiązań z tytułu zabezpieczeń pieniężnych, odsetki od rachunków bieżących środków funduszy specjalnego przeznaczenia)	(518 623)	(550 020)
Razem	(2 314 593)	(1 941 452)

29. Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązаныmi

Skarb Państwa na dzień 30 czerwca 2012 roku jest jednostką sprawującą kontrolę nad Bankiem. Szczegółowo akcjonariat Banku został opisany w Nocie 1 „Informacje ogólne” niniejszego sprawozdania.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku wykazano należności i papiery wartościowe oraz zobowiązania z tytułu transakcji ze Skarbem Państwa, jednostkami budżetowymi oraz podmiotami, w których udziałowcem jest Skarb Państwa.

Na mocy ustawy z dnia 30 listopada 1995 roku o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2003 roku; Nr 119, poz. 1115, z późn. zm.), PKO Bank Polski SA otrzymuje środki z budżetu państwa tytułem wykupu odsetek od kredytów mieszkaniowych.

	01.01.-30.06.2012	01.01.-30.06.2011
Przychody memoriałowe z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego” portfela	94 874	79 551
Przychody otrzymane kasowo z tytułu z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego” portfela	48 603	34 921
Różnica pomiędzy przychodami memoriałowymi a kasowymi – pozycja „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”.	46 271	44 630

W dniu 29 listopada 2000 roku przyjęto ustawę o objęciu poręczeniami Skarbu Państwa spłaty niektórych kredytów mieszkaniowych (Dz. U. z 2000 roku, Nr 122, poz. 1310 z późn. zm.), która weszła w życie 1 stycznia 2001 roku. W wykonaniu postanowień tej ustawy PKO Bank Polski SA zawarł w dniu 3 sierpnia 2001 roku umowę z Ministrem Finansów, działającym w imieniu Skarbu Państwa, na mocy której udzielone zostało Bankowi poręczenie spłaty zadłużenia z tytułu kredytów mieszkaniowych, tzw. „starego” portfela. W dniu 29 grudnia 2011 roku okres obowiązywania niniejszej umowy (pierwotnie do 31 grudnia 2011 roku) został przedłużony do dnia 31 grudnia 2017 roku. Objęcie poręczeniami Skarbu Państwa należności wynikających z kredytów mieszkaniowych „starego” portfela powoduje neutralizację ryzyka niespłacalności tych kredytów. Wykonanie przez Skarb Państwa umów poręczenia następuje w przypadku niedokonania przez kredytobiorcę spłaty kredytów w terminach wynikających z umowy kredytowej. Odpowiedzialność Skarbu Państwa ma charakter posiłkowy i skutkuje wówczas, gdy egzekwowanie niespłaconej części kredytów i odsetek, które Bank ma obowiązek podjąć, zanim wystąpi z roszczeniem do Skarbu Państwa, okaże się nieskuteczne. Powyższa ustawa obejmuje poręczeniem 90% pozostałych do spłaty kwot kredytów zaciągniętych, a jeszcze niespłaconych przez spółdzielnie mieszkaniowe. W wyniku wykonania obowiązków poręczyciela Skarb Państwa, zgodnie z instytucją poręczenia, wstępuje w prawa zaspokojonego wierzyciela (Banku) i staje się tym samym wierzycielem w stosunku do kredytobiorcy.

PKO Bank Polski SA prowadzi rozliczenia związane z wykupem odsetek od kredytów mieszkaniowych przez Budżet Państwa i z tego tytułu otrzymuje prowizje.

	01.01.-30.06.2012	01.01.-30.06.2011
Przychody z tytułu prowizji	2 304	2 468

Od 1 stycznia 1996 roku Bank jest generalnym dystrybutorem znaków wartościowych, z czego otrzymuje prowizje od Budżetu Państwa.

	01.01.-30.06.2012	01.01.-30.06.2011
Przychody z tytułu prowizji	10 267	10 618

Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA pełni funkcję agenta emisji skarbowych obligacji detalicznych na podstawie umowy zawartej 11 lutego 2003 roku pomiędzy Ministrem Finansów a PKO Bankiem Polskim SA. Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA na podstawie tej umowy otrzymuje wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji agenta emisji.

	01.01.-30.06.2012	01.01.-30.06.2011
Przychody z tytułu prowizji	21 856	14 322

Istotne transakcje PKO Banku Polskiego SA z jednostkami powiązаныmi ze Skarbem Państwa

Transakcje zostały zawarte na warunkach nieodbiegających od rynkowych.

Podmiot	30.06.2012						31.12.2011					
	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym	Przychody z tytułu odsetek	Przychody z tytułu prowizji	Koszty z tytułu odsetek	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym	Przychody z tytułu odsetek	Przychody z tytułu prowizji	Koszty z tytułu odsetek
Podmiot 1	-	5 476	2 080 000	-	1	(145)	-	-	-	-	-	-
Podmiot 2	343 746	100 279	418 597	2 846	199	(405)	399 939	-	368 959	4 980	909	(301)
Podmiot 3	191 421	10 362	186 711	4 357	1 171	(2 475)	132 802	150 000	477 545	13 039	2 797	(3 182)
Podmiot 4	148 644	39 475	74 459	5 120	241	(39)	178 132	15 474	144 912	3 898	578	(45)
Podmiot 5	140 197	-	-	5 489	1 280	-	130 940	-	-	18 230	245	(6 988)
Podmiot 6	107 405	-	11 768	3 473	180	(1)	102 811	-	20 357	6 228	605	(5)
Podmiot 7	106 756	9 905	43 279	2 736	246	(523)	54 758	11 045	95 264	3 420	783	(1 370)
Podmiot 8	76 194	9 400	60 000	2 584	17	(1 041)	85 308	12 543	60 000	5 731	156	(2 995)
Podmiot 9	52 006	-	121 842	1 398	2	(365)	58 103	7 000	136 013	2 923	11	(774)
Podmiot 10	46 850	46 000	-	305	3	(1 447)	48 749	45 850	-	565	5	(1 158)
Podmiot 11	32 991	-	46 348	1 010	61	(476)	41 060	10 000	50 000	2 927	97	(3 259)
Podmiot 12	30 459	-	19 833	478	10	(6)	-	-	30 000	-	-	(326)
Podmiot 13	20 563	-	-	658	4	(87)	25 048	-	-	1 507	8	(114)
Podmiot 14	20 113	11 600	6 000	691	12	(427)	20 115	5 105	6 000	1 441	32	(645)
Podmiot 15	13 591	-	692	551	20	-	19 556	-	3 434	1 340	76	-
Pozostałe istotne zaangażowania	99 936	1 129 670	5 610 994	3 756	1 790	(86 140)	172 297	1 980 756	2 900 763	27 033	4 071	(145 924)
Razem	1 430 872	1 362 167	8 680 523	35 452	5 237	(93 577)	1 469 618	2 237 773	4 293 247	93 262	10 373	(167 086)

Na dzień 30 czerwca 2012 roku oraz odpowiednio na dzień 31 grudnia 2011 na powyższe należności nie zostały utworzone istotne odpisy z tytułu utraty wartości.

30. Transakcje z jednostkami powiązаныmi kapitałowo

Wszystkie opisane poniżej transakcje z jednostkami zależnymi, współzależnymi i stowarzyszonymi zostały zawarte na warunkach nieodbiegających od warunków rynkowych. Terminy spłat transakcji mieszczą się w przedziale od jednego miesiąca do dziesięciu lat.

30 czerwca 2012 roku

Podmiot	Należności	w tym kredyty	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
Agencja Inwestycyjna CORP-SA SA	64	-	68	378	-	1 301	-	-
Bank Pocztowy SA	-	-	113	70	62	614	181	4 539
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	-	-	223	9	-	5	5	-
Bankowy Fundusz Leasingowy SA	175 866	21 282	20 041	4 501	3 327	6 389	123	1 085 550
Bankowy Leasing Sp. z o.o.	1 910 846	1 910 778	709	51 234	51 218	31	-	221 937
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych „eService” SA	10 540	-	39 855	7 877	7 877	33 197	33 197	23 500
CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	-	-	265	5	5	-	-	-
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	-	-	3 609	3	3	53	53	-
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	31 880	31 880	19 255	429	429	315	315	172
Centrum Operacyjne Sp. z o.o.	-	-	76	1	1	-	-	-
Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o.	214 433	214 433	-	5 362	5 362	-	-	-
Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o.	8 053	-	1	2	2	6	6	-
Fort Mokotów Sp. z o.o. - w likwidacji	-	-	4 872	-	-	99	99	-
Inteligo Financial Services SA	21 536	-	120 023	876	10	25 961	3 118	-
Kamienica Morska Sp. z o.o.	-	-	98	3	3	-	-	-
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	6 991	6 991	4 014	235	235	61	61	-
KREDOBANK SA	235 010	218 607	2 466	3 010	3 010	-	-	68 463
PKO BP BANKOWY Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA	69	-	10 101	263	25	162	162	-
PKO BP Faktoring SA	340 270	340 270	1 313	7 176	7 060	-	-	159 730
PKO BP Finat Sp. z o.o.	970	-	3 189	10	10	132	73	593
PKO Finance AB	-	-	4 413 007	-	-	79 084	78 829	-
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	12 070	-	2 279	74 581	74 045	822	822	-
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	-	-	18 128	1	1	234	234	-
Promenada Sopotka Sp. z o.o.	47 127	47 127	2 715	698	698	29	29	-
Qualia - Residence Sp. z o.o.	-	-	438	7	7	442	4	-
Qualia - Rezydencja Flotylla Sp. z o.o.	62 166	62 166	197	2 116	2 116	-	-	15 151
Qualia Development Sp. z o.o.	214 209	-	16 122	12	7	496	496	2 418
Qualia Hotel Management Sp. z o.o.	-	-	1 171	2	2	3	3	-
Qualia Sp. z o.o.	-	-	2	2	2	-	-	-
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Jurata Sp. k.	-	-	2	-	-	-	-	-
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Neptun Park Sp. k.	74 427	74 427	3 423	3 627	3 627	161	161	1 855
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Nowy Wilanów Sp. k.	99 943	99 943	10 138	3 986	3 986	107	107	97 557
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Pomeranka Sp. k.	12 670	12 670	8	850	850	-	-	71 028
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Projekt 1 Sp. k.	-	-	-	1	1	-	-	-
Qualia Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Sopot Sp. k.	1 643	1 643	798	39	39	-	-	2 812
Qualia Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Władysławowo Sp. k.	-	-	2	-	-	-	-	-
Qualia Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Zakopane Sp. k.	-	-	2	-	-	-	-	-
Sarnia Dolina Sp. z o.o.	16 621	16 621	11	501	501	-	-	-
Sopot Zdrój Sp. z o.o.	226 791	226 791	3 181	2 189	2 189	26	26	-
RAZEM	3 724 195	3 285 629	4 701 915	170 056	166 710	149 730	118 104	1 755 305

31 grudnia 2011 roku

Podmiot	Należności	w tym kredyty	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
Agencja Inwestycyjna CORP-SA SA	-	-	76	691	-	2 552	-	-
Bank Pocztowy SA	-	-	983	346	325	486	481	24 974
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	-	-	355	23	3	19	19	7 000
Bankowy Fundusz Leasingowy SA	177 829	25 231	24 177	9 972	8 295	12 214	980	1 043 235
Bankowy Leasing Sp. z o.o.	1 205 779	1 205 697	14	65 594	65 547	48	5	224 454
BFL Nieruchomości Sp. z o.o.	394 295	394 295	58	19 312	19 312	27	27	9 650
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych „eService” SA	568	-	28 243	14 250	13 737	54 172	53 780	23 500
Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o. - w likwidacji	-	-	18 983	1 149	1 148	41 966	582	-
CENTRUM HAFNERA Sp. z o.o.	-	-	2 797	18	18	-	-	-
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	-	-	7 350	13	13	245	245	-
Centrum Obsługi Biznesu Sp z o.o.	33 625	33 625	21 447	993	993	635	635	-
Centrum Operacyjne Sp. z o.o.	-	-	156	5	5	-	-	-
Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o.	214 957	214 957	-	541	541	-	-	-
Fort Mokołów Inwestycje Sp. z.o.o.	8 053	-	1 410	3	3	82	82	-
Fort Mokołów Sp. z o.o. - w likwidacji	-	-	5 252	2	2	226	226	-
Inteligo Financial Services SA	14 530	-	130 667	1 735	20	52 038	5 243	-
Kamienica Morska Sp. z o.o.	-	-	-	13	13	-	-	-
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	8 479	8 479	217	479	479	58	58	2 976
KREDOBANK SA	130 285	118 234	1 012	7 260	7 260	-	-	172 346
PKO BP BANKOWY Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA	13	-	1 605	2 664	2 492	156	156	-
PKO BP Faktoring SA	179 249	179 249	228	7 534	7 285	-	-	70 751
PKO BP Finat Sp. z o.o.	-	-	3 361	10	10	240	174	593
PKO Finance AB	-	-	4 475 542	-	-	139 833	139 833	-
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	12 798	-	21 585	175 676	175 378	360	360	467
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	-	-	1 047	2	2	907	907	-
Promenada Sopocka Sp. z o.o.	49 162	49 162	1 477	1 496	1 496	20	20	-
Qualia - Residence Sp. z o.o.	-	-	747	1	1	-	-	-
Qualia - Rezydencja Flotylla Sp. z o.o.	39 695	39 695	311	2 057	2 057	-	-	28 973
Qualia Development Sp. z o.o.	178 890	-	15 542	7	-	-	-	17 763
Qualia Hotel Management Sp. z o.o.	-	-	49	-	-	-	-	-
Qualia Sp. z o.o.	-	-	1	2	2	-	-	-
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Neptun Park Sp. k.	124 617	124 617	15 314	8 510	8 510	265	265	820
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Nowy Wilanów Sp. k.	122 088	122 088	13 638	9 159	9 159	689	689	77 912
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Pomeranka Sp. k.	-	-	-	1	1	-	-	-
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Projekt 1 Sp. k.	-	-	1	1	1	-	-	-
Qualia Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Sopot Sp. k.	782	782	6	84	84	-	-	7 173
Sarnia Dolina Sp. z o.o.	16 121	16 121	4	935	935	-	-	-
Sopot Zdrój Sp. z o.o.	235 466	235 466	3 318	7 322	7 322	71	71	-
RAZEM	3 147 281	2 767 698	4 796 973	337 860	332 449	307 309	204 838	1 712 587

31. Transakcje z jednostkami powiązаныmi osobowo

Na dzień 30 czerwca 2012 roku jednostkami powiązаныmi z Bankiem poprzez kluczowy personel kierowniczy PKO Banku Polskiego SA bądź bliskich członków rodziny kluczowego personelu kierowniczego pozostawały dwa podmioty (na dzień 31 grudnia 2011 roku - dwa podmioty).

W I półroczu 2012 roku oraz w 2011 roku w Banku nie wystąpiły transakcje wzajemne z tymi podmiotami.

32. Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego PKO Banku Polskiego SA

a) krótkoterminowe świadczenia pracownicze *

Wynagrodzenia otrzymane od PKO Banku Polskiego SA

	01.01- 30.06.2012	01.01- 30.06.2011
Zarząd Banku		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	7 694	7 023
Rada Nadzorcza Banku		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	621	494
Razem wynagrodzenia	8 315	7 517

Wynagrodzenia otrzymane od jednostek powiązanych (innych niż Skarb Państwa i jednostki powiązane ze Skarbem Państwa)

	01.01- 30.06.2012	01.01- 30.06.2011
Zarząd Banku		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	20	15
Razem wynagrodzenia	20 **	15 ***

** Kwota uwzględnia wynagrodzenie otrzymane od jednostek stowarzyszonych w kwocie 20 tysięcy złotych.

*** Kwota uwzględnia wynagrodzenie otrzymane od jednostek stowarzyszonych w kwocie 15 tysięcy złotych.

b) świadczenia po okresie zatrudnienia

W okresie 6 miesięcy zakończonym dnia 30 czerwca 2012 roku oraz odpowiednio dnia 30 czerwca 2011 roku nie wypłacono świadczeń po okresie zatrudnienia.

c) inne długoterminowe świadczenia pracownicze

W okresie 6 miesięcy zakończonym dnia 30 czerwca 2012 roku oraz odpowiednio dnia 30 czerwca 2011 roku nie wypłacono świadczeń zaliczanych do pozostałych świadczeń długoterminowych.

d) świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy

W okresie 6 miesięcy zakończonym dnia 30 czerwca 2012 roku oraz odpowiednio dnia 30 czerwca 2011 roku nie wypłacono świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy.

Kredyty, pożyczki, gwarancje i inne pożyczki świadczone przez Bank na rzecz kierownictwa

	30.06.2012	31.12.2011
Członkowie Zarządu	160	130
Członkowie Rady Nadzorczej Banku	2 303	2 415
Razem	2 463	2 545

Warunki oprocentowania i terminy spłaty należności nie odbiegają od warunków rynkowych i terminów spłaty dla podobnych produktów bankowych.

33. Objaśnienie różnic między wcześniej publikowanymi sprawozdaniami a niniejszym sprawozdaniem finansowym

W I półroczu 2012 roku nie dokonano zmian w odniesieniu do wcześniej publikowanych sprawozdań finansowych.

* O ile nie wskazano inaczej wynagrodzenie obejmuje wynagrodzenie otrzymane od Banku oraz od jednostek zależnych od Banku.

34. Zmiany sytuacji gospodarczej i warunków prowadzenia działalności, które mają istotny wpływ na wartość godziwą aktywów finansowych i zobowiązań finansowych jednostki, niezależnie od tego, czy te aktywa i zobowiązania są ujęte w wartości godziwej czy w skorygowanej cenie nabycia (koszcie zamortyzowanym)

Nie wystąpiły zmiany sytuacji gospodarczej i warunków prowadzenia działalności, które mają istotny wpływ na wartość godziwą aktywów finansowych i zobowiązań finansowych jednostki, niezależnie od tego, czy te aktywa i zobowiązania są ujęte w wartości godziwej czy w skorygowanej cenie nabycia (koszcie zamortyzowanym).

CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM ZWIĄZANYM Z INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI

35. Zarządzanie ryzykiem w PKO Banku Polskim SA

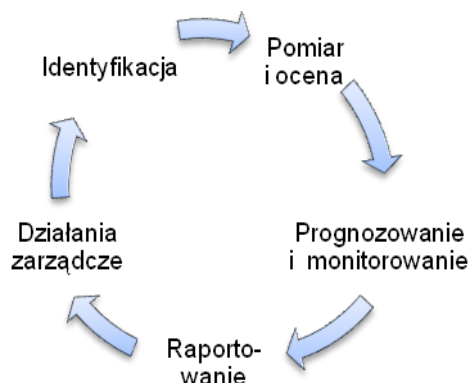
Zarządzanie ryzykiem jest jednym z najważniejszych procesów wewnętrznych w PKO Banku Polskim SA. Zarządzanie ryzykiem ma na celu zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa oraz rentowności działalności biznesowej w zmieniającym się otoczeniu prawnym i ekonomicznym, a poziom ryzyka stanowi ważny składnik procesu planistycznego.

W Banku zidentyfikowane zostały następujące rodzaje ryzyka bankowego, które podlegają zarządzaniu: ryzyko kredytowe, stopy procentowej, walutowe, płynności, cenowe kapitałowych papierów wartościowych, operacyjne, braku zgodności, biznesowe (w tym ryzyko strategiczne) i reputacji. Szczegółnej kontroli podlega także ryzyko transakcji pochodnych, ze względu na specyfikę tych instrumentów.

Na proces zarządzania ryzykiem bankowym w PKO Banku Polskim SA składają się następujące elementy:

- identyfikacja ryzyka – polegająca na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł ryzyka oraz oszacowaniu istotności potencjalnego wpływu tego rodzaju ryzyka na sytuację finansową Banku. W ramach identyfikacji ryzyka określone są te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne w działalności Banku,
- pomiar i ocena ryzyka – pomiar ryzyka obejmujący definiowanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych oraz ilościowej kwantyfikacji ryzyka za pomocą ustalonych miar, a także ocena ryzyka polegająca na określeniu rozmiarów lub zakresu ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem. W ramach pomiaru ryzyka przeprowadza się testy warunków skrajnych na podstawie założeń zapewniających rzetelną ocenę ryzyka,
- prognozowanie i monitorowanie ryzyka – polegające na sporządzaniu prognoz poziomu ryzyka oraz monitorowaniu odchyleń realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń). Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością adekwatną do istotności danego rodzaju ryzyka oraz jego zmienności,
- raportowanie ryzyka – polegające na cyklicznym informowaniu organów Banku o wynikach pomiaru ryzyka, podjętych działaniach i rekomendacjach działań. Zakres, częstotliwość oraz forma raportowania są dostosowane do szczebla zarządczego odbiorców,
- działania zarządcze – polegające w szczególności na wydawaniu przepisów wewnętrznych, określaniu poziomu tolerancji na ryzyko, ustalaniu wysokości limitów i wartości progowych, wydawaniu zaleceń, podejmowaniu decyzji o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem. Celem podejmowania działań zarządczych jest kształtowanie procesu zarządzania ryzykiem oraz poziomu ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem obrazuje poniższy schemat:

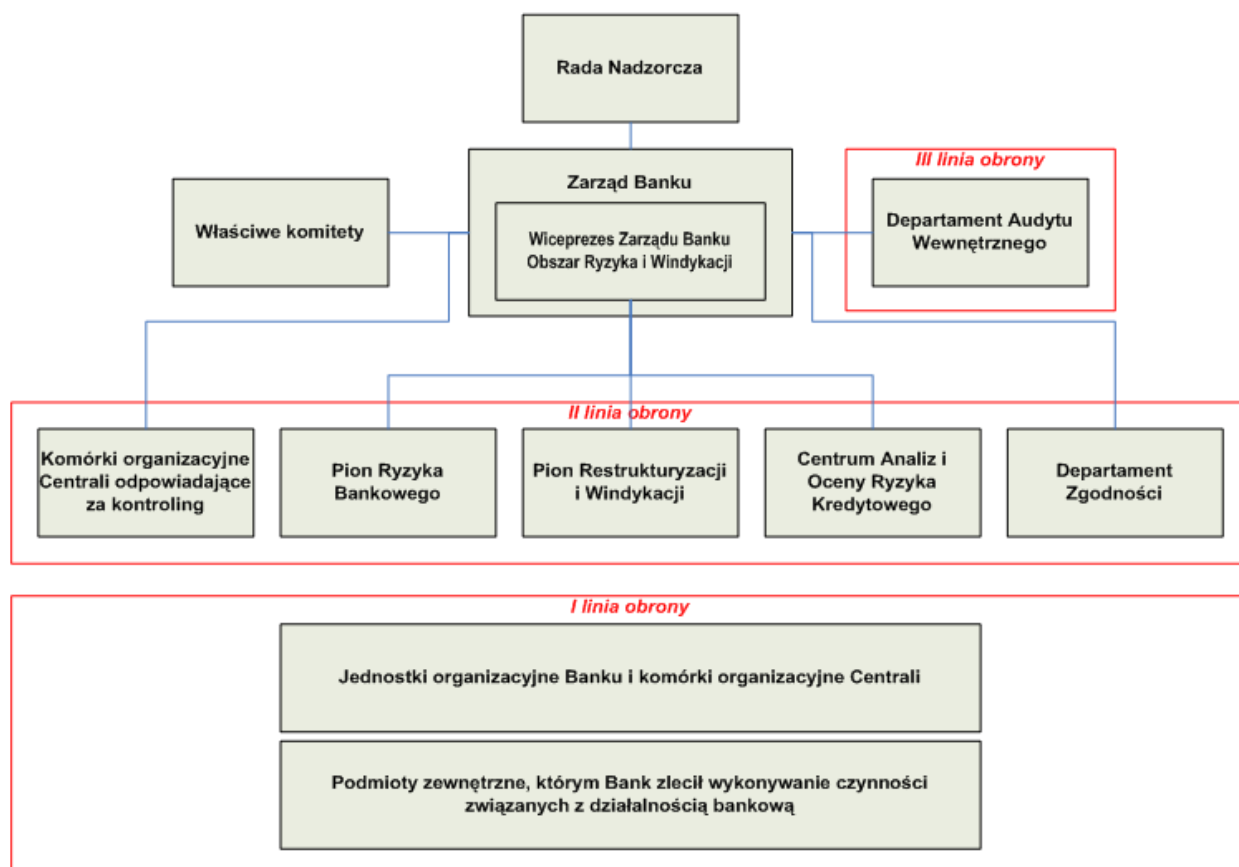
Zarządzanie ryzykiem w PKO Banku Polskim SA opiera się w szczególności na następujących zasadach:

- Bank zarządza wszystkimi zidentyfikowanymi rodzajami ryzyka bankowego,
- proces zarządzania ryzykiem jest odpowiedni do skali działalności oraz do istotności, skali i złożoności danego ryzyka i na bieżąco dostosowywany do nowych czynników i źródeł ryzyka,
- metody zarządzania ryzykiem (w szczególności modele i ich założenia) oraz systemy pomiaru ryzyka są dostosowane do skali i złożoności ryzyka oraz okresowo weryfikowane i walidowane,
- zachowana jest niezależność organizacyjna obszaru ryzyka i windykacji od działalności biznesowej,
- zarządzanie ryzykiem jest zintegrowane z systemami planistycznymi i kontrolingowymi,
- poziom ryzyka jest na bieżąco kontrolowany,
- proces zarządzania ryzykiem wspiera realizację strategii Banku przy zachowaniu zgodności ze strategią zarządzania ryzykiem, w szczególności w zakresie poziomu tolerancji na ryzyko.

Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się we wszystkich jednostkach organizacyjnych Banku.

Organizacja zarządzania ryzykiem przedstawiona jest na poniższym schemacie:

Schemat organizacji zarządzania ryzykiem

Proces zarządzania ryzykiem jest nadzorowany przez Radę Nadzorczą, która regularnie otrzymuje informacje o profilu ryzyka w PKO Banku Polskim SA oraz najważniejszych działaniach podejmowanych w zakresie zarządzania ryzykiem.

Zarząd odpowiada za zarządzanie ryzykiem, w tym za nadzorowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem. Zarząd podejmuje najważniejsze decyzje mające wpływ na poziom ryzyka Banku oraz uchwała przepisy wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem.

Proces zarządzania ryzykiem jest realizowany w trzech, wzajemnie niezależnych liniach obrony:

- 1) pierwsza linia obrony, którą stanowi kontrola wewnętrzna funkcjonalna zapewniająca stosowanie mechanizmów kontroli ryzyka i zgodność działania z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa,

- 2) druga linia obrony, którą stanowi system zarządzania ryzykiem, w tym metody, narzędzia, proces i organizacja zarządzania ryzykiem,
- 3) trzecia linia obrony, którą stanowi audyt wewnętrzny.

Niezależność linii obrony polega na zachowaniu organizacyjnej niezależności w następujących płaszczyznach:

- funkcja drugiej linii obrony w zakresie tworzenia rozwiązań systemowych jest niezależna od funkcji pierwszej linii obrony,
- funkcja trzeciej linii obrony jest niezależna od funkcji pierwszej i drugiej linii obrony,
- funkcja zarządzania ryzykiem braku zgodności podlega Prezesowi Zarządu.

Pierwsza linia obrony realizowana jest w jednostkach organizacyjnych Banku, komórkach organizacyjnych Centrali i podmiotach zewnętrznych, którym Bank zlecił wykonywanie czynności związanych z działalnością bankową i dotyczy działalności tych jednostek, komórek i podmiotów, które mogą generować ryzyko. Jednostki i komórki odpowiadają za identyfikację ryzyk, zaprojektowanie i wdrożenie odpowiednich mechanizmów kontroli, w tym w podmiotach zewnętrznych, o ile nie wdrożono mechanizmów kontrolnych w ramach działań podejmowanych w drugiej linii obrony.

Druga linia obrony realizowana jest w szczególności w Obszarze Ryzyka i Windykacji, specjalistycznych jednostkach organizacyjnych Banku odpowiedzialnych za analizy kredytowe, komórce organizacyjnej Centrali zarządzającej ryzykiem braku zgodności (compliance), a także w komórkach organizacyjnych Centrali odpowiadających za kontroling.

Trzecia linia obrony realizowana jest w ramach audytu wewnętrznego, w tym dotyczącego skuteczności systemu zarządzania ryzykiem związanym z działalnością Banku.

Komórki organizacyjne Centrali zgrupowane w ramach Pionu Ryzyka Bankowego, Pionu Restrukturyzacji i Windykacji oraz Centrum Analiz i Oceny Ryzyka Kredytowego zarządzają ryzykiem w zakresie przyznaných kompetencji.

Pion Ryzyka Bankowego odpowiada za:

- identyfikację czynników i źródeł ryzyka,
- pomiar, ocenę oraz cykliczne monitorowanie i raportowanie poziomu ryzyka (ryzyka istotne),
- pomiar i ocenę adekwatności kapitałowej,
- przygotowywanie rekomendacji dla Zarządu lub komitetów dotyczących akceptowalnego poziomu ryzyka,
- tworzenie przepisów wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową,
- rozwój systemów informatycznych dedykowanych do wspierania zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową.

Pion Restrukturyzacji i Windykacji odpowiada za:

- sprawne odzyskiwanie wierzytelności trudnych klientów oraz zwiększanie efektywności tych działań,
- efektywne wczesne monitorowanie opóźnień w spłacie wierzytelności klientów rynku detalicznego,
- efektywną sprzedaż wierzytelności trudnych i outsourcing realizowanych zadań oraz efektywne zarządzanie majątkiem przejętym w wyniku dochodzenia należności Banku.

Centrum Analiz i Oceny Ryzyka Kredytowego odpowiada za ocenę i weryfikację poziomu oszacowań ryzyka kredytowego pojedynczych zaangażowań kredytowych, które ze względu na skalę ekspozycji, segment klienta lub poziom ryzyka wymagają niezależnej oceny. Centrum Analiz i Oceny Ryzyka Kredytowego podejmowane są decyzje kredytowe w odniesieniu do spraw klientów indywidualnych i klientów MSP objętych metodami ratingowymi.

Zarządzanie ryzykiem wspierają komitety:

- Komitet Ryzyka (KR),
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (KZAP),
- Komitet Kredytowy Banku (KKB),
- Komitet Kredytowy Centrali (KKC),
- Komitet Ryzyka Operacyjnego (KRO),
- komitety kredytowe działające w regionalnych oddziałach detalicznych i korporacyjnych.

KR monitoruje integralność, adekwatność i efektywność systemu zarządzania ryzykiem bankowym, adekwatność kapitałową i wdrażanie obowiązujących w Banku zasad zarządzania ryzykiem zgodnie ze Strategią Banku oraz analizuje i ocenia stosowanie strategicznych limitów ryzyka określonych w Strategii

zarządzania ryzykiem bankowym w PKO Banku Polskim SA. KR wspiera Radę Nadzorczą w procesie zarządzania ryzykiem bankowym przez formułowanie zaleceń i podejmowanie decyzji w sprawie adekwatności kapitałowej i efektywności systemu kontroli ryzyka bankowego.

KZAP podejmuje decyzje w zakresie limitów i wartości progowych na poszczególne rodzaje ryzyka oraz kwestii związanych z ustalaniem cen transferowych, a także wydaje rekomendacje dla Zarządu m.in. w zakresie kształtowania struktury aktywów i pasywów Banku, zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, kapitałem oraz polityki cenowej.

KKB podejmuje decyzje kredytowe w odniesieniu do pojedynczych znaczących wartościowo zaangażowań kredytowych, bądź wydaje rekomendacje w tym zakresie dla Zarządu.

KKC wspiera swoimi rekomendacjami podejmowanie decyzji przez właściwych dyrektorów zarządzających i członków Zarządu, a komitety kredytowe działające w regionach wspierają dyrektorów oddziałów i dyrektorów Regionalnych oddziałów korporacyjnych w odniesieniu do spraw o wyższym poziomie ryzyka.

KRO podejmuje decyzje w zakresie m.in. metryk kluczowych wskaźników ryzyka (KRI), limitów strat na ryzyko operacyjne, wartości kluczowych parametrów pomiaru wykorzystywanych do wyliczania wyniku AMA, założeń scenariuszy testów warunków skrajnych oraz wyników walidacji modeli pomiaru ryzyka operacyjnego. Ponadto KRO wspiera Zarząd w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym poprzez wydawanie rekomendacji dotyczących m.in. strategicznych limitów tolerancji na ryzyko operacyjne.

Priorytetem PKO Banku Polskiego SA jest utrzymanie silnej pozycji kapitałowej oraz przyrost stabilnych źródeł finansowania, które stanowią postawę stabilnego rozwoju działalności biznesowej, przy równoczesnym utrzymaniu priorytetów w zakresie efektywności działania i skutecznej kontroli kosztów.

W zakresie ryzyka operacyjnego, w I półroczu 2012 roku kontynuowano prace związane z rozwojem zaawansowanej metody pomiaru AMA oraz wdrożono w Banku politykę zmian metody AMA zgodną z wytycznymi European Banking Authority³.

35.1. Identyfikacja istotnych rodzajów ryzyka

Istotność poszczególnych rodzajów ryzyka ustalana jest na poziomie Banku. Przy określaniu kryteriów uznawania danego rodzaju ryzyka za istotne uwzględniany jest wpływ danego rodzaju ryzyka na działalność Banku, przy czym rozróżniane są trzy typy rodzajów ryzyka:

- z góry uznawane za istotne – podlegające aktywnemu zarządzaniu,
- potencjalnie istotne – dla nich przeprowadza się monitoring istotności,
- inne niezdefiniowane lub niewystępujące w Banku rodzaje ryzyka (nieistotne i niemonitorowane).

W oparciu o informacje ilościowe i jakościowe, cyklicznie dokonywana jest w Banku ocena istotności poszczególnych rodzajów ryzyka. Wynikiem oceny jest przypisanie danemu rodzajowi ryzyka poziomu „istotne” lub „nieistotne”. Monitoring dokonywany jest w szczególności w przypadku istotnej zmiany zakresu lub profilu działalności Banku.

35.2. Zarządzanie ryzykiem kredytowym

Ryzyko kredytowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia straty w wyniku niewywiązania się klienta z zobowiązań wobec Banku lub jako ryzyko spadku wartości ekonomicznej wierzycelności Banku w wyniku pogorszenia się zdolności klienta do obsługi zobowiązań.

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest ograniczenie strat na portfelu kredytowym oraz minimalizacja ryzyka wystąpienia ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, przy zachowaniu oczekiwanego poziomu dochodowości i wartości portfela kredytowego.

Bank kieruje się następującymi zasadami zarządzania ryzykiem kredytowym:

- transakcja kredytowa wymaga wszechstronnej oceny ryzyka kredytowego, której wyrazem jest rating wewnętrzny lub ocena scoringowa,
- pomiar ryzyka kredytowego transakcji kredytowych dokonywany jest na etapie rozpatrywania wniosku o udzielenie kredytu i cyklicznie w ramach monitorowania z uwzględnieniem zmieniających się warunków zewnętrznych oraz zmian sytuacji finansowej kredytobiorców,

³ Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (European Banking Authority - EBA) nałożył na banki, które otrzymały zgodę na stosowanie zaawansowanej metody pomiaru AMA na ryzyko operacyjne, obowiązek wdrożenia polityki zmian w metodzie AMA zgodnie z wytycznymi zawartymi w dokumentacji: *EBA Guidelines on Advanced Measurement Approach (AMA) - Extensions and Changes (GL 45)*.

- ocena ryzyka kredytowego ekspozycji istotnych ze względu na poziom ryzyka lub jej wartość jest poddawana dodatkowej weryfikacji przez służby oceny ryzyka kredytowego, niezależne od służb biznesowych,
- oferowane klientowi warunki transakcji kredytowej zależą od oceny poziomu ryzyka kredytowego generowanego przez tę transakcję,
- decyzje kredytowe mogą być podejmowane jedynie przez osoby do tego uprawnione,
- ryzyko kredytowe jest zdwersyfikowane pod względem obszarów geograficznych, sektorów gospodarki, produktów oraz klientów,
- oczekiwany poziom ryzyka kredytowego jest zabezpieczany poprzez przyjmowane przez Bank zabezpieczenia prawne, marże na ryzyko pobierane od klientów oraz odpisy (rezerwy) z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych.

Realizację wyżej wymienionych zasad zapewnia stosowanie przez Bank zaawansowanych metod zarządzania ryzykiem kredytowym, zarówno na poziomie pojedynczych ekspozycji kredytowych, jak i na poziomie całego portfela kredytowego Banku. Metody te są weryfikowane i rozwijane w kierunku zgodności z wymaganiami metod wewnętrznych ratingów (IRB), tzn. zaawansowanej metody pomiaru ryzyka kredytowego, która może być wykorzystywana do wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego po uzyskaniu przez Bank zgody Komisji Nadzoru Finansowego.

35.2.1. Pomiar ryzyka kredytowego

Metody pomiaru ryzyka kredytowego

W celu określenia poziomu ryzyka kredytowego oraz opłacalności portfeli kredytowych Bank wykorzystuje różne metody pomiaru i wyceny ryzyka kredytowego, w tym:

- prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD),
- oczekiwaną stratę kredytową (EL),
- wartość zagrożoną ryzykiem kredytowym (CVaR),
- miary efektywności metodologii scoringowych (Accuracy Ratio),
- udział i strukturę kredytów z rozpoznaną utratą wartości (wg MSR),
- wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości odpisami (coverage ratio),
- koszt ryzyka.

PKO Bank Polski SA systematycznie rozwija zakres wykorzystywanych mierników ryzyka kredytowego z uwzględnieniem wymagań metody wewnętrznych ratingów (IRB), jak również rozszerza zakres stosowania miar ryzyka w celu pełnego pokrycia portfela kredytowego Banku tymi metodami.

Metody pomiaru portfelowego ryzyka kredytowego pozwalają m.in. na uwzględnienie ryzyka kredytowego w cenie produktów, ustalanie optymalnych warunków dostępności finansowania oraz wyznaczanie stawek odpisów z tytułu utraty wartości.

Bank przeprowadza analizy oraz testy warunków skrajnych dotyczące wpływu potencjalnych zmian w otoczeniu makroekonomicznym na jakość portfela kredytowego Banku a wyniki prezentuje w raportach dla organów Banku. Powyższe informacje umożliwiają identyfikowanie i podejmowanie działań ograniczających negatywne skutki wpływu niekorzystnych sytuacji rynkowych na wynik Banku.

Ocena ryzyka pojedynczych transakcji kredytowych jest dokonywana w Banku z wykorzystaniem metod scoringowych i ratingowych, które są tworzone, rozwijane i nadzorowane przez Pion Ryzyka Bankowego. Funkcjonowanie tych metod wspierają specjalistyczne aplikacje informatyczne. Sposób dokonywania oceny określony został w przepisach wewnętrznych Banku, których głównym celem jest zapewnienie jednolitej i obiektywnej oceny ryzyka kredytowego w procesie kredytowania.

Bank ocenia ryzyko kredytowe klientów indywidualnych w dwóch wymiarach: zdolności kredytowej oraz wiarygodności kredytowej klienta. Ocena zdolności kredytowej polega na zbadaniu sytuacji finansowej klienta, zaś ocena wiarygodności kredytowej klienta obejmuje ocenę scoringową oraz ocenę informacji o historii kredytowej klienta pozyskanych z wewnętrznych kartotek Banku oraz zewnętrznych baz danych.

Ocena ryzyka kredytowego związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych dokonywana jest w dwóch wymiarach: klienta oraz transakcji. Miarami tej oceny są ratingi: klienta i transakcji. Syntetyczną miarą ryzyka kredytowego, odzwierciedlającą oba czynniki ryzyka, jest rating łączny. Od 1 września 2010 roku w Banku funkcjonuje scoringowa metoda oceny ryzyka kredytowego klientów z segmentu małych i średnich przedsiębiorstw wraz z właściwą aplikacją informatyczną. Metoda ta jest dostępna obok metody

ratingowej. Jej wdrożenie spowodowało skrócenie czasu oceny wniosków kredytowych oraz zwiększenie efektywności zarządzania ryzykiem kredytowym.

Informacja o ocenach ratingowych i scoringowych jest szeroko wykorzystywana w Banku w zarządzaniu ryzykiem kredytowym, w systemie kompetencji do podejmowania decyzji kredytowych, przy ustalaniu warunków aktywacji służb oceny ryzyka kredytowego oraz w systemie pomiaru i raportowania ryzyka kredytowego.

W maju 2012 roku wdrożono w Banku produkcyjnie system scoringu behawioralnego na poziomie Klienta, który zastąpił funkcjonujący w Banku system scoringu behawioralnego na poziomie produktu. Wdrożenie tej oceny umożliwi bardziej precyzyjne zarządzanie łączną ekspozycją Klienta indywidualnego przy wykorzystaniu mechanizmów kompleksowej oceny Klienta z uwzględnieniem posiadanych przez niego produktów kredytowych jak i depozytowych.

35.2.2. Prognozowanie i monitorowanie ryzyka kredytowego

Ekspozycja Banku na ryzyko kredytowe

Należności od banków	Zaangażowanie	
	30.06.2012	31.12.2011
Należności z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	42 288	42 280
oceniane metodą zindywidualizowaną	42 288	42 166
Należności bez rozpoznannej utraty wartości, w tym:	2 822 422	2 311 628
nieprzeterminowane	2 822 422	2 311 628
Razem brutto	2 864 710	2 353 908
Odpisy z tytułu utraty wartości	(33 450)	(33 710)
Razem według wartości bilansowej netto	2 831 260	2 320 198

Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Zaangażowanie	
	30.06.2012	31.12.2011
Kredyty i pożyczki z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	11 488 623	10 395 779
oceniane metodą zindywidualizowaną	5 133 628	4 459 538
Kredyty i pożyczki bez rozpoznannej utraty wartości, w tym:	133 537 739	134 645 660
nieprzeterminowane	129 888 667	131 102 983
przeterminowane	3 649 072	3 542 677
do 4 dni przeterminowania	932 534	774 863
powyżej 4 dni przeterminowania	2 716 538	2 767 814
Razem brutto	145 026 362	145 041 439
Odpisy z tytułu utraty wartości	(5 405 483)	(4 982 790)
Razem według wartości bilansowej netto	139 620 879	140 058 649

Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży - dłużne papiery wartościowe	Zaangażowanie	
	30.06.2012	31.12.2011
Dłużne papiery wartościowe z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	5 536	12 998
oceniane metodą zindywidualizowaną	5 536	12 998
Dłużne papiery wartościowe bez rozpoznannej utraty wartości, w tym:	12 479 799	14 091 183
nieprzeterminowane	12 479 799	14 091 183
z ratingiem zewnętrznym	6 768 364	8 361 299
z ratingiem wewnętrznym	5 711 435	5 729 884
Razem brutto	12 485 335	14 104 181
Odpisy z tytułu utraty wartości	(5 536)	(12 998)
Razem według wartości bilansowej netto	12 479 799	14 091 183

Stopień narażenia na ryzyko kredytowe

Poniższa tabela prezentuje maksymalne narażenie Banku na ryzyko kredytowe na dzień 30 czerwca 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku, bez uwzględnienia wartości zabezpieczeń i związanej z nimi poprawy sytuacji kredytowej według wartości bilansowej netto.

Pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej	30.06.2012	31.12.2011
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	6 210 782	6 845 759
Należności od banków	2 831 260	2 320 198
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu - dłużne papiery wartościowe	383 155	1 300 164
Pochodne instrumenty finansowe	2 857 555	3 065 149
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej	14 930 124	12 467 201
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	139 620 879	140 058 649
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży - dłużne papiery wartościowe	12 479 799	14 104 181
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	483 996	380 795
Razem	179 797 550	180 542 096
Pozycje pozabilansowe	30.06.2012	31.12.2011
Udzielone zobowiązania nieodwołalne	8 588 688	6 569 014
Udzielone gwarancje	7 988 766	5 657 237
Udzielone akredytywy	412 904	418 383
Gwarancje emisji	3 775 013	1 328 433
Razem	20 765 371	13 973 067

Aktywa finansowe wyceniane metodą zindywidualizowaną, wobec których wykazano indywidualną utratę wartości według wartości bilansowej brutto

	30.06.2012	31.12.2011
Należności od banków	42 288	42 166
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	5 133 628	4 459 538
Sektor niefinansowy	5 127 464	4 451 987
kredyty konsumpcyjne	71 912	75 337
kredyty mieszkaniowe	1 367 748	1 108 920
kredyty gospodarcze	3 687 804	3 267 730
Sektor budżetowy	6 164	7 551
kredyty gospodarcze	6 164	7 551
Inwestycyjne dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży emitowane przez podmioty niefinansowe	5 536	12 998
Razem	5 181 452	4 514 702

Utrata wartości ekspozycji kredytowych

PKO Bank Polski SA dokonuje miesięcznego przeglądu ekspozycji kredytowych w celu zidentyfikowania ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz utworzenia odpisów lub rezerw. Na proces ustalania odpisów i rezerw składają się następujące etapy:

- rozpoznanie przesłanek utraty wartości i zdarzeń istotnych z punktu widzenia rozpoznania tych przesłanek,
- rejestrowanie w systemach informatycznych Banku zdarzeń istotnych z punktu widzenia rozpoznania przesłanek utraty wartości ekspozycji kredytowych,
- ustalenie metody pomiaru utraty wartości,
- dokonanie pomiaru utraty wartości i ustalenie odpisu lub rezerwy,
- weryfikacja i agregacja wyników pomiaru utraty wartości,
- ewidencja wyników pomiaru utraty wartości.

Metoda ustalania wysokości odpisów uzależniona jest od rodzaju rozpoznanych przesłanek utraty wartości oraz indywidualnego znaczenia ekspozycji kredytowej. Zdarzeniami uznawanymi za przesłanki indywidualnej utraty wartości są w szczególności:

- przeterminowanie kredytu o co najmniej 3 miesiące,
- znaczące pogorszenie ratingu wewnętrznego klienta,
- zawarcie umowy restrukturyzacyjnej lub zastosowanie ulgi w spłacie wierzytelności (przesłanka rozpoznawana jest, gdy udzielone klientowi udogodnienia wymuszone są względami ekonomicznymi lub prawnymi wynikającymi z jego trudności finansowych).

Przy określaniu okresu przeterminowania kredytu uwzględniane są kwoty niespłaconych w terminie odsetek lub rat kapitałowych przekraczające ustalone wartości progowe.

W PKO Banku Polskim SA stosowane są trzy metody oszacowania utraty wartości:

- metoda zindywidualizowana, stosowana dla kredytów indywidualnie znaczących, spełniających przesłankę indywidualnej utraty wartości lub wymagających indywidualnej oceny ze względu na specyfikę transakcji, z której wynikają oraz zdarzeń warunkujących spłatę ekspozycji,
- metoda portfelowa, stosowana dla kredytów nieznaczących indywidualnie, dla których stwierdzono przesłankę indywidualnej utraty wartości,
- metoda grupowa (IBNR), stosowana dla kredytów, w odniesieniu do których nie zidentyfikowano przesłanek indywidualnej utraty wartości, ale stwierdzono możliwość wystąpienia poniesionych ale nie rozpoznanych strat.

Strukturę portfela kredytowego oraz utworzonych odpisów z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych PKO Banku Polskiego SA prezentuje tabela w Nocie 17 „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”.

Koncentracja ryzyka kredytowego w Banku

PKO Bank Polski SA definiuje ryzyko koncentracji kredytowej jako ryzyko wynikające z istotnego zaangażowania wobec pojedynczych podmiotów lub grup podmiotów, których zdolność spłaty zadłużenia zależna jest od wspólnego czynnika ryzyka. Bank analizuje ryzyko koncentracji wobec:

- największych podmiotów,
- największych grup kapitałowych,
- branż gospodarczych,
- regionów geograficznych,
- waluty kredytu,
- ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie.

Koncentracja wobec największych podmiotów

Ustawa Prawo bankowe określa limity maksymalnego zaangażowania Banku. Zgodnie z art. 71 ust. 1 i 1a tej ustawy suma wierzytelności Banku, udzielonych przez Bank zobowiązań pozabilansowych oraz posiadanych przez Bank bezpośrednio lub pośrednio akcji lub udziałów w innym podmiocie, wniesionych dopłat w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością lub też wkładów albo sum komandytowych – w zależności od tego, która z tych kwot jest większa – w spółce komandytowej lub komandytowo akcyjnej, obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie nie może przekroczyć limitu koncentracji zaangażowań, który wynosi 25% funduszy własnych Banku.

Na dzień 30 czerwca 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku limity koncentracji nie były przekroczone.

Na dzień 30 czerwca 2012 roku poziom ryzyka koncentracji Banku wobec pojedynczych zaangażowań był niewielki – największe zaangażowanie wobec pojedynczego podmiotu wyniosło 10,7%*, 10,5% funduszy własnych Banku (na dzień 31 grudnia 2011 roku wyniosło 9,8% , 8,2* i 8,2% funduszy własnych Banku).

* zaangażowanie wobec podmiotu wyłączonego spod limitu koncentracji zaangażowania.

Koncentracja wobec największych grup kapitałowych

Największa koncentracja zaangażowania PKO Banku Polskiego SA w grupę kapitałową kredytobiorców wynosi 2,34% portfela kredytowego Banku.

Na dzień 30 czerwca 2012 roku poziom ryzyka koncentracji w grupę kapitałową kredytobiorców był niewielki – największa koncentracja zaangażowania PKO Banku Polskiego SA wyniosła 17,2% funduszy własnych Banku (na dzień 31 grudnia 2011 roku 17,3*% i 11,1% funduszy własnych Banku).

Koncentracja wobec segmentów branżowych

W Banku stosowane są limity branżowe, których celem jest ograniczanie poziomu ryzyka związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych prowadzących działalność w wybranych branżach charakteryzujących się wysokim poziomem ryzyka kredytowego oraz unikanie nadmiernego poziomu koncentracji branżowej.

W stosunku do 31 grudnia 2011 roku wzrosło zaangażowanie PKO Banku Polskiego SA w sekcje branżowe o ponad 1,3 miliarda PLN. Łączne zaangażowanie w cztery największe grupy branż „Przetwórstwo przemysłowe”, „Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”, „Działalność związana z obsługą nieruchomości” oraz „Budownictwo” wyniosło ok. 63,4% wartości portfela kredytów objętych analizą branżową.

Koncentracja wobec regionów geograficznych

Portfel kredytowy Banku jest zdwywersyfikowany pod względem koncentracji geograficznej.

Na dzień 30 czerwca 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku największa koncentracja portfela kredytowego Banku występuje w regionie mazowieckim. Ponad połowa portfela kredytowego Banku skupiona jest w czterech regionach: mazowieckim, śląsko-opolskim, wielkopolskim i małopolsko-świętokrzyskim, co jest zbieżne z dominacją tych regionów zarówno pod względem populacji jak i gospodarki Polski.

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego

Na dzień 30 czerwca 2012 roku udział ekspozycji w walutach wymienialnych, innych niż PLN, w całym portfelu PKO Banku Polskiego SA wyniósł 22,5% (na dzień 31 grudnia 2011 roku wyniósł 23,5%). Największą część zaangażowania walutowego PKO Banku Polskiego SA stanowią ekspozycje w CHF.

Spadek udziału kredytów denominowanych w walutach obcych w I półroczu 2012 roku jest efektem koncentracji nowej sprzedaży kredytów mieszkaniowych w walucie polskiej.

Inne rodzaje koncentracji

Zgodnie z rekomendacją S i T Komisji Nadzoru Finansowego Bank stosuje wewnętrzne limity związane z ekspozycjami kredytowymi klientów Banku określające apetyt na ryzyko kredytowe.

Na dzień 30 czerwca 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku limity te nie zostały przekroczone.

35.2.3. Raportowanie ryzyka kredytowego

W Banku sporządzane są miesięczne i kwartalne raporty na temat ryzyka kredytowego, których odbiorcami są m. in.: KZAP, KR, KKB, Zarząd i Rada Nadzorcza. Raportowanie ryzyka kredytowego obejmuje cykliczne informowanie o skali narażenia na ryzyko portfela kredytowego. Poza informacją dla Banku, raporty zawierają również informację o poziomie ryzyka kredytowego spółek zależnych Grupy Kapitałowej w których zidentyfikowano istotny poziom ryzyka kredytowego (m.in. Grupa Kapitałowa KREDOBANK SA i Grupa Kapitałowa BFL SA).

35.2.4. Działania zarządcze dotyczące ryzyka kredytowego

Do podstawowych narzędzi zarządzania ryzykiem kredytowym stosowanych w Banku należą w szczególności:

- minimalne warunki transakcji (parametry ryzyka) określone dla danego typu transakcji (np. minimalna wartość LTV, maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenie),
- reguły określania dostępności do kredytowania, w tym punkty odcięcia – minimalna liczba punktów przyznawanych w wyniku oceny wiarygodności z wykorzystaniem systemu scoringowego (dla klienta indywidualnego), bądź klasa ratingu klienta oraz klasa ratingu łącznego (dla klienta instytucjonalnego), od których można dokonać z klientem transakcji kredytowej,

- limity koncentracji – limity określone w art. 71 ust. 1 ustawy Prawo bankowe,
- limity branżowe – limity ograniczające poziom ryzyka związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych prowadzących działalność w branżach charakteryzujących się wysokim poziomem ryzyka kredytowego,
- limity związane z ekspozycjami kredytowymi klientów Banku – limity określające apetyt na ryzyko kredytowe wynikające między innymi z rekomendacji S i T,
- limity kredytowe określające maksymalne zaangażowanie Banku wobec określonego kontrahenta bądź kraju z tytułu operacji rynku hurtowego oraz limity rozliczeniowe i limity na okres zaangażowania,
- limity kompetencyjne – określają maksymalny poziom uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych wobec klientów Banku, limity zależą przede wszystkim od kwoty zaangażowania kredytowego Banku w stosunku do klienta (lub grupy klientów powiązanych) i okresu transakcji kredytowej; wysokość limitów kompetencyjnych zależy od poziomu podejmowania decyzji kredytowej (w strukturze organizacyjnej Banku),
- minimalne marże kredytowe – marże na ryzyko kredytowe związane z dokonaniem przez Bank określonej transakcji kredytowej z danym klientem instytucjonalnym, przy czym oferowane klientowi oprocentowanie nie może być niższe od stawki referencyjnej powiększonej o marżę na ryzyko kredytowe.

Szczególną rolę w ustanawianiu minimalnych warunków transakcji stanowi polityka zabezpieczeń w zakresie ryzyka kredytowego. Prowadzona przez Bank polityka zabezpieczeń ma na celu należyte zabezpieczenie ryzyka kredytowego, na jakie narażony jest Bank, w tym przede wszystkim ustanowienie zabezpieczeń dających możliwie najwyższy poziom odzysku w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych wierzytelności.

Przy przyjmowaniu prawnych zabezpieczeń kredytów Bank stosuje następujące zasady:

- w przypadku znacznych kwotowo kredytów ustanawianych jest kilka rodzajów zabezpieczeń, z uwzględnieniem, jeśli jest to możliwe, łączenia zabezpieczeń osobistych z rzeczowymi,
- preferowane jest przyjmowanie zabezpieczeń płynnych, tj. zabezpieczeń rzeczowych, w których zbycie jest możliwe bez istotnego obniżenia ich ceny w czasie, który nie naraża Banku na zmianę wartości zabezpieczenia ze względu na właściwą danemu zabezpieczeniu fluktuację cen,
- w przypadku przyjęcia zabezpieczenia rzeczowego, jako dodatkowe zabezpieczenie przyjmowany jest przelew wierzytelności pieniężnej z umowy ubezpieczenia przedmiotu tego zabezpieczenia lub umowa ubezpieczenia wystawiona na rzecz Banku,
- zabezpieczenie oceniane jest pod kątem faktycznej możliwości ich wykorzystania jako ewentualne źródło dochodzenia roszczeń Banku. Podstawą oceny wartości przedmiotów zabezpieczeń rzeczowych jest wartość rynkowa,
- skuteczne ustanowienie zabezpieczeń zgodnie z treścią umowy jest warunkiem uruchomienia środków pieniężnych.

Polityka w zakresie prawnych zabezpieczeń określona jest w przepisach wewnętrznych Banku.

Ustanawianie określonych typów zabezpieczeń uzależnione jest od produktu oraz rodzaju klienta. Przy udzielaniu kredytów przeznaczonych na finansowanie rynku mieszkaniowego zabezpieczenie obligatoryjnie ustanawiane jest w postaci hipoteki na nieruchomości. Do czasu skutecznego ustanowienia zabezpieczenia hipotecznego (w zależności od rodzaju kredytu oraz jego kwoty) stosuje się ubezpieczenie wierzytelności lub przyjmuje się zabezpieczenie w formie przelewu wierzytelności z umowy na wybudowanie lokalu, przelew wierzytelności z umowy deweloperskiej oraz rachunku powierniczego otwartego/zamkniętego/ gwarancji, weksla czy poręczenia.

Przy udzielaniu kredytów detalicznych dla klientów indywidualnych przyjmuje się najczęściej zabezpieczenie osobiste (poręczenie cywilne, poręczenie wekslowe) albo ustanawia się zabezpieczenia na rachunku bankowym klienta, na samochodzie lub papierach wartościowych.

Zabezpieczenie kredytów przeznaczonych na finansowanie małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów korporacyjnych ustanawia się m.in.: na wierzytelnościach gospodarczych, rachunkach bankowych, rzeczach ruchomych, nieruchomościach czy papierach wartościowych.

35.3. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej to ryzyko poniesienia straty na pozycjach bilansowych i pozabilansowych Banku wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w wyniku zmian stóp procentowych na rynku.

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian rynkowych stóp procentowych do akceptowalnego poziomu poprzez kształtowanie struktury pozycji bilansowych i pozabilansowych.

35.3.1. Pomiar ryzyka stopy procentowej

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej PKO Bank Polski SA w szczególności wykorzystuje model wartości zagrożonej (VaR), miarę wrażliwości dochodu odsetkowego, testy warunków skrajnych oraz luki przeszacowań.

Wartość zagrożona (VaR) definiowana jest jako potencjalna wartość straty wynikająca z utrzymywanej struktury pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz zmienności stóp procentowych, przy założonym poziomie prawdopodobieństwa i z uwzględnieniem korelacji między czynnikami ryzyka.

Wrażliwość dochodu odsetkowego jest miarą określającą zmianę dochodu odsetkowego wynikającą ze skokowej zmiany stóp procentowych. Miara ta uwzględnia zróżnicowanie terminów przeszacowań poszczególnych pozycji odsetkowych w każdym z wybranych horyzontów czasowych.

35.3.2. Prognozowanie i monitorowanie ryzyka stopy procentowej

Ekspozycja PKO Banku Polskiego SA na ryzyko stopy procentowej kształtowała się na dzień 30 czerwca 2012 roku w ramach przyjętych limitów. Bank był narażony głównie na ryzyko złotej stopy procentowej, które na dzień 30 czerwca 2012 roku odpowiadało za ok. 62% wartości zagrożonej (VaR). Ryzyko stopy procentowej zdeterminowane było głównie ryzykiem niedopasowania terminów przeszacowań stóp procentowych aktywów i zobowiązań Banku.

VaR Banku oraz analizę stress-testową narażenia PKO Banku Polskiego SA na ryzyko stopy procentowej przedstawia poniższa tabela:

Nazwa miary wrażliwości	30.06.2012	31.12.2011
VaR 10 - dniowy (tys. PLN)	58 487	62 661
Równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych o 200 pb. (tys. PLN) (testy warunków skrajnych)	470 562	486 121

Na dzień 30 czerwca 2012 roku wartość zagrożona na stopie procentowej Banku w horyzoncie 10-dniowym (VaR 10-dniowy) wyniosła 58 487 tysięcy PLN, co stanowiło ok. 0,30% funduszy własnych Banku. Na dzień 31 grudnia 2011 roku miara VaR dla Banku wyniosła 62 661 tysięcy PLN, co stanowiło ok. 0,36% funduszy własnych Banku*.

35.3.3. Raportowanie ryzyka stopy procentowej

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka stopy procentowej w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko stopy procentowej oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko. Odbiorcami raportów są przede wszystkim: KZAP, KR, Zarząd oraz Rada Nadzorcza.

35.3.4. Działania zarządcze dotyczące ryzyka stopy procentowej

Do głównych narzędzi zarządzania ryzykiem stopy procentowej w PKO Banku Polskim SA należą:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej,
- określenie dopuszczalnych typów transakcji opartych na stopie procentowej.

W Banku zostały ustanowione limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej, m.in. na: wrażliwość cenową, wrażliwość dochodu odsetkowego, limity oraz wartości progowe strat, a także limity instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

* Wielkość funduszy wyliczana zgodnie z przepisami dotyczącymi wyliczania współczynnika wypłacalności.

35.4. Zarządzanie ryzykiem walutowym

Ryzyko walutowe to ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian kursów walutowych, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji walutowych w poszczególnych walutach.

Celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian kursów walut do akceptowalnego poziomu poprzez kształtowanie struktury walutowej pozycji bilansowych oraz pozabilansowych.

35.4.1. Pomiar ryzyka walutowego

Do pomiaru ryzyka walutowego stosowany jest w PKO Banku Polskim SA model wartości zagrożonej (VaR) oraz testy warunków skrajnych.

Wartość zagrożona (VaR) definiowana jest jako potencjalna wartość straty wynikająca z utrzymywanych pozycji walutowych oraz zmienności kursów walut, przy założonym poziomie prawdopodobieństwa i z uwzględnieniem korelacji między czynnikami ryzyka.

35.4.2. Prognozowanie i monitorowanie ryzyka walutowego

VaR Banku oraz analizę stress-testową narażenia Banku na ryzyko walutowe, łącznie dla wszystkich walut przedstawia poniższa tabela:

Nazwa miary wrażliwości	30.06.2012	31.12.2011
VaR 10 - dniowy przy poziomie ufności 99% (tys. PLN)	2 012	1 470
Zmiana kursów WAL/PLN o 20% (tys. PLN) (testy warunków skrajnych)	9 653	2 969

Ryzyko walutowe zarówno na dzień 30 czerwca 2012 roku, jak i na dzień 31 grudnia 2011 roku kształtowało się na niskim poziomie.

Wielkość pozycji walutowych dla poszczególnych walut prezentuje poniższa tabela:

Pozycja walutowa	30.06.2012	31.12.2011
USD	(54 059)	(13 151)
GBP	38	49
CHF	(22 268)	(36 795)
EUR	70 579	70 224
Pozostałe (Globalna Netto)	20 208	10 985

Wielkość pozycji walutowych jest kluczowym (poza zmiennościami kursów walutowych) czynnikiem determinującym poziom ryzyka walutowego, na jakie narażony jest Bank. Na poziom pozycji walutowych wpływają wszystkie transakcje walutowe, jakie zostają zawarte przez Bank, nie tylko bilansowe (np. kredyty), ale również pozabilansowe (np. transakcje pochodne, w szczególności CIRS). Zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami zarządzania ryzykiem walutowym codziennie otwierana przez Bank pozycja walutowa w działalności bankowej (spłata przez klienta zaciągniętego kredytu walutowego w PLN, przewalutowanie kredytu) jest w każdym dniu domykana, także przy wykorzystaniu instrumentów pochodnych. Oznacza to, że pozycja walutowa Banku na koniec dnia może się składać wyłącznie z wygenerowanej w tym dniu nowej pozycji w działalności bankowej oraz ograniczonej limitami pozycji walutowej pochodzącej z działalności handlowej, co powoduje, że narażenie Banku na ryzyko walutowe jest niskie (w odniesieniu do funduszy własnych VaR 10-dniowy dla pozycji walutowej Banku na koniec I półrocza 2012 roku wynosił ok. 0,01%).

35.4.3. Raportowanie ryzyka walutowego

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka walutowego w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko walutowe oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko. Odbiorcami raportów są przede wszystkim: KZAP, KR, Zarząd oraz Rada Nadzorcza.

35.4.4. Działania zarządcze dotyczące ryzyka walutowego

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem walutowym w Banku są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem walutowym,
- limity i wartości progowe na ryzyko walutowe,

- określenie dopuszczalnych typów transakcji walutowych oraz stosowanych w tych transakcjach kursów walutowych.

W Banku zostały ustanowione limity i wartości progowe na ryzyko walutowe m.in. na: pozycje walutowe, wartość zagrożoną obliczaną w horyzoncie 10-dniowym oraz stratę dzienną na rynku walutowym.

35.5. Zarządzanie ryzykiem płynności

Ryzyko płynności to ryzyko braku możliwości terminowego wywiązania się z zobowiązań w wyniku braku płynnych środków. Sytuacja braku płynności może wynikać z niewłaściwej struktury bilansu, niedopasowania przepływów pieniężnych, nieotrzymania płatności od kontrahentów, nagłego wycofania środków przez klientów lub innych wydarzeń na rynku.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie niezbędnej wysokości środków finansowych koniecznych do wywiązywania się z bieżących i przyszłych (również potencjalnych) zobowiązań z uwzględnieniem charakteru prowadzonej działalności oraz potrzeb mogących się pojawić w wyniku zmian otoczenia rynkowego poprzez odpowiednie kształtowanie struktury bilansu oraz zobowiązań pozabilansowych.

Podstawą polityki PKO Banku Polskiego SA w zakresie płynności jest utrzymywanie portfela płynnych papierów wartościowych oraz wzrost stabilnych źródeł finansowania (w szczególności stabilnej bazy depozytowej). W ramach zarządzania ryzykiem płynności wykorzystuje się również instrumenty rynku pieniężnego, w tym operacje otwartego rynku NBP.

35.5.1. Pomiar ryzyka płynności

W Banku wykorzystywane są następujące miary ryzyka płynności:

- kontraktowa i urealniona luka płynności,
- rezerwa płynności,
- miary stabilności portfela depozytów i kredytów,
- testy warunków skrajnych (stress-testy płynności).

35.5.2. Prognozowanie i monitorowanie ryzyka płynności

Poniżej prezentowane luki płynności zawierają między innymi urealnienia pozycji bilansowych Banku dotyczące osadu depozytów podmiotów niefinansowych i ich wymagalności, osadu kredytów w rachunku bieżącym podmiotów niefinansowych i ich zapadalności oraz płynnych papierów wartościowych i ich terminu zapadalności.

	a'vista	0 - 1 miesiąc	1 - 3 miesiący	3 - 6 miesiący	6 - 12 miesiący	12 - 24 miesiący	24 - 60 miesiący	pow. 60 miesiący
30.06.2012								
Urealniona luka okresowa	8 852 814	7 939 882	800 336	1 592 594	2 977 083	8 980 253	13 472 212	(44 615 174)
Urealniona skumulowana luka okresowa	8 852 814	16 792 696	17 593 032	19 185 626	22 162 709	31 142 962	44 615 174	-
31.12.2011								
Urealniona luka okresowa	7 426 100	12 228 512	(1 386 297)	1 477 225	(1 254 297)	10 195 400	15 701 903	(44 388 546)
Urealniona skumulowana luka okresowa	7 426 100	19 654 612	18 268 315	19 745 540	18 491 243	28 686 643	44 388 546	-

We wszystkich przedziałach urealniona skumulowana luka płynności PKO Banku Polskiego SA wykazywała wartości dodatnie na dzień 30 czerwca 2012 oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku. Oznacza to nadwyżkę zapadających aktywów nad wymagalnymi zobowiązaniami.

Poniższa tabela przedstawia rezerwę płynności Banku na dzień 29 czerwca 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku:

Nazwa miary wrażliwości	29.06.2012	31.12.2011
Rezerwa płynności do 1 miesiąca* (mln PLN)	12 789	17 723

*Rezerwa płynności jest to różnica między najbardziej płynnymi aktywami a oczekiwanymi i potencjalnymi zobowiązaniami, które stają się wymagalne w danym horyzoncie czasowym.

Na dzień 30 czerwca 2012 roku poziom osadu depozytów stanowił ok. 93,1% wszystkich depozytów zdeponowanych w Banku (z wyłączeniem rynku międzybankowego), co oznacza spadek o ok. 1,7 p.p. w porównaniu do końca 2011 roku.

35.5.3. Raportowanie ryzyka płynności

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka płynności w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko płynności oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko. Odbiorcami raportów są przede wszystkim: KZAP, KR, Zarząd oraz Rada Nadzorcza.

35.5.4. Działania zarządcze dotyczące ryzyka płynności

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem płynności w PKO Banku Polskim SA są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem płynności, w tym w szczególności plany awaryjne,
- limity i wartości progowe ograniczające ryzyko płynności,
- transakcje depozytowe, lokacyjne, pochodne, w tym walutowe transakcje strukturalne, oraz transakcje kupna i sprzedaży papierów wartościowych,
- transakcje zapewniające długoterminowe finansowanie działalności kredytowej.

Dla zapewnienia właściwego poziomu płynności w PKO Banku Polskim SA przyjęte zostały limity i wartości progowe na ryzyko płynności krótko-, średnio- i długoterminowej.

35.5.5. Zarządzanie ryzykiem cen kapitałowych papierów wartościowych.

Ryzyko cenowe kapitałowych papierów wartościowych jest to ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian cen kapitałowych papierów wartościowych na rynku publicznym lub indeksów giełdowych, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji w instrumentach wrażliwych na zmiany tych parametrów rynkowych.

Ryzyko cenowe kapitałowych papierów wartościowych powstaje w wyniku operacji przeprowadzanych w ramach działalności handlowej (Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA), działalności inwestycyjnej oraz w wyniku pozostałych operacji w ramach działalności bankowej generujących pozycję w kapitałowych papierach wartościowych.

Celem zarządzania ryzykiem kapitałowych papierów wartościowych jest ograniczenie ewentualnych strat z tytułu zmian cen kapitałowych papierów wartościowych na rynku publicznym lub indeksów giełdowych do poziomu akceptowalnego przez Bank, poprzez optymalizowanie zajmowanych pozycji w instrumentach wrażliwych na zmiany tych parametrów rynkowych.

Zarządzanie ryzykiem odbywa się poprzez nakładanie limitów na działalność Domu Maklerskiego PKO Banku Polskiego SA w podziale na portfel bankowy i handlowy oraz monitorowanie ich wykorzystania.

Wpływ ryzyka cenowego kapitałowych papierów wartościowych na sytuację finansową Banku został określony jako nieistotny. Pozycje zajęte w kapitałowych papierach wartościowych oraz instrumentach indeksowych są ograniczane i nie przewiduje się ich istotnego zwiększenia.

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych w trybie miesięcznym oraz kwartalnym. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko. Odbiorcami raportów są przede wszystkim: KZAP, KR, Zarząd oraz Rada Nadzorcza.

35.5.6. Zarządzanie ryzykiem instrumentów pochodnych

Ryzyko instrumentów pochodnych jest to ryzyko poniesienia straty wynikające z zajęcia przez Bank pozycji w instrumentach finansowych, które spełniają łącznie następujące warunki:

- wartość instrumentu zmienia się wraz ze zmianą instrumentu bazowego,
- nie wymaga żadnej inwestycji początkowej netto lub wymaga tylko niewielkiej inwestycji początkowej netto w porównaniu z innymi rodzajami umów, które w podobny sposób reagują na zmiany warunków rynkowych,
- jego rozliczenie ma nastąpić w przyszłości.

Proces zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych w Banku jest zintegrowany z zarządzaniem ryzykami: stopy procentowej, walutowym, płynności oraz kredytowym, przy czym, ze względu na specyfikę instrumentów pochodnych, jest on poddany szczególnej kontroli określonej w przepisach wewnętrznych Banku.

35.5.7. Pomiar ryzyka instrumentów pochodnych

Do pomiaru ryzyka instrumentów pochodnych w Banku wykorzystywany jest m.in. model wartości zagrożonej (VaR), o którym mowa w rozdziale dotyczącym ryzyka stopy procentowej lub w rozdziale dotyczącym ryzyka walutowego w zależności od czynnika ryzyka, od którego zależy wartość instrumentu.

35.5.8. Prognozowanie i monitorowanie ryzyka instrumentów pochodnych

Monitorowanie ryzyka instrumentów pochodnych odbywa się w ramach monitorowania pozostałych rodzajów ryzyka finansowego oraz ryzyka kredytowego. Bank przykłada szczególną wagę do monitorowania ryzyka finansowego związanego z utrzymanym portfelem opcji walutowych oraz ryzyka kredytowego klienta, wynikającego z jego należności wobec Banku z tytułu zawartych instrumentów pochodnych.

35.5.9. Raportowanie ryzyka instrumentów pochodnych

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka instrumentów pochodnych w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko instrumentów pochodnych oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko. Odbiorcami raportów są przede wszystkim: KZAP, KR, Zarząd oraz Rada Nadzorcza.

35.5.10. Działania zarządcze dotyczące ryzyka instrumentów pochodnych

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych,
- limity i wartości progowe na ryzyko instrumentów pochodnych,
- umowy ramowe określające m.in. mechanizmy rozliczeniowe,
- umowy zabezpieczające, na podstawie których wybrani klienci Banku zobowiązani są do pokrywania zabezpieczeniem ekspozycji z tytułu instrumentów pochodnych.

Zarządzanie ryzykiem odbywa się poprzez nakładanie limitów na instrumenty pochodne, monitorowanie ich wykorzystania oraz raportowanie poziomu ryzyka.

Szczególne znaczenie dla ograniczenia ryzyka związanego z instrumentami pochodnymi mają umowy ramowe zawierane przez Bank z głównymi kontrahentami na bazie standardu opracowanego przez Związek Banków Polskich (banki krajowe) oraz ISDA (banki zagraniczne i instytucje kredytowe), które umożliwiają kompensację zarówno wymagalnych (redukcja ryzyka rozliczeniowego), jak i niewymagalnych zobowiązań stron (redukcja ryzyka przedrozliczeniowego). Dodatkowym zabezpieczeniem ekspozycji wynikającej z instrumentów pochodnych są depozyty zabezpieczające składane przez kontrahentów w ramach realizacji umów CSA (Credit Support Annex).

35.5.11. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym

Ryzyko operacyjne jest rozumiane jako ryzyko powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest optymalizacja efektywności operacyjnej poprzez obniżenie strat operacyjnych, racjonalizację kosztów, jak również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niej niezależne.

Identyfikacja i ocena ryzyka operacyjnego obejmuje ryzyko operacyjne powstające w istniejących produktach, procesach oraz aplikacjach informatycznych Banku.

35.5.12. Pomiar ryzyka operacyjnego

Pomiar ryzyka operacyjnego w Banku ma na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka operacyjnego przy wykorzystaniu ustalonych miar ryzyka.

Pomiar ryzyka operacyjnego obejmuje:

- obliczanie kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego (*KRI*),
- obliczenie wyniku AMA,
- testy warunków skrajnych.
- wyliczenie wymogu oraz kapitału wewnętrznego.

35.5.13. Prognozowanie i monitorowanie ryzyka operacyjnego

Celem monitorowania ryzyka operacyjnego jest kontrola ryzyka operacyjnego oraz diagnozowanie obszarów wymagających działań zarządczych.

Bank regularnie monitoruje:

- stopień wykorzystania strategicznych limitów tolerancji oraz limitów strat na ryzyko operacyjne,
- skuteczność i terminowość podejmowanych działań w ramach redukcji lub transferu ryzyka operacyjnego,
- wartości KRI w relacji do wartości progowych i krytycznych,
- zdarzenia operacyjne i ich skutki,
- efekty działań podjętych w ramach zaleceń po kontrolach zewnętrznych lub po audytach wewnętrznych.

35.5.14. Raportowanie ryzyka operacyjnego

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka operacyjnego Banku prowadzone jest w cyklach kwartalnych. Odbiorcami raportów są: Dyrektor Pionu Ryzyka Bankowego, KRO, Zarząd oraz Rada Nadzorcza. Raporty zawierają między innymi informacje na temat:

- wyników pomiaru i monitorowania ryzyka operacyjnego,
- profilu ryzyka operacyjnego Banku wynikającego z procesu identyfikacji i oceny zagrożeń dla produktów, procesów i aplikacji informatycznych Banku,
- działań podjętych celem ograniczenia ryzyka operacyjnego oraz oceny skuteczności podejmowanych działań w celu obniżenia poziomu ryzyka operacyjnego,
- zaleceń oraz informacji o realizacji poprzednich zaleceń,
- rekomendacji i decyzji KRO lub Zarządu.

W cyklach miesięcznych sporządzane są informacje dotyczące ryzyka operacyjnego kierowane do członków Zarządu oraz jednostek organizacyjnych Banku odpowiedzialnych za systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym. Zakres informacji jest dostosowany do zakresu odpowiedzialności poszczególnych odbiorców informacji.

35.5.15. Działania zarządcze dotyczące ryzyka operacyjnego

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym odbywa się na płaszczyźnie rozwiązań systemowych, jak i bieżącego zarządzania tym ryzykiem. Systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym prowadzone jest na poziomie Centrali PKO Banku Polskiego SA. Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym realizowane jest przez każdą jednostkę organizacyjną Banku.

W celu ograniczenia ekspozycji na ryzyko operacyjne w Banku stosowane są instrumenty zarządzania ryzykiem operacyjnym takie jak:

- instrumenty kontrolne,
- instrumenty zarządzania zasobami ludzkimi (dobór kadr, podnoszenie kwalifikacji pracowników, systemy motywacyjne),
- wartości progowe i krytyczne kluczowych wskaźników ryzyka (KRI),
- strategiczne limity tolerancji i limity strat na ryzyko operacyjne,
- plany awaryjne,
- ubezpieczenia,
- outsourcing.

Dla potrzeb związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym Bank gromadzi dane wewnętrzne i zewnętrzne o zdarzeniach operacyjnych i skutkach ich powstania, dane o otoczeniu operacyjnym oraz dane dotyczące jakości kontroli wewnętrznej funkcjonalnej.

W przypadku, gdy poziom ryzyka osiągnął stan podwyższony lub wysoki, Bank stosuje następujące podejścia:

- redukcja ryzyka – łagodzenie wpływu czynników ryzyka lub skutków jego materializacji,
- transfer ryzyka – przeniesienie odpowiedzialności za pokrycie ewentualnych strat na podmiot zewnętrzny,
- unikanie ryzyka – rezygnacja z działalności generującej ryzyko lub wyeliminowanie prawdopodobieństwa wystąpienia czynnika ryzyka.

35.5.16. Zarządzanie ryzykiem braku zgodności

Ryzyko braku zgodności rozumiane jest jako ryzyko poniesienia sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji lub wiarygodności wskutek niezastosowania się PKO Banku Polskiego SA, pracowników Banku lub podmiotów działających w jego imieniu do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, w tym norm etycznych.

Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest utrwalanie wizerunku Banku jako instytucji działającej zgodnie z prawem i przyjętymi standardami postępowania, godnego zaufania, uczciwego i rzetelnego oraz przeciwdziałanie możliwości utraty reputacji lub wiarygodności oraz wystąpienia strat finansowych lub sankcji prawnych mogących być rezultatem naruszenia przepisów prawa i innych i norm postępowania.

W Banku prowadzona jest identyfikacja i ocena ryzyka braku zgodności obejmująca w szczególności określenie, dla każdego z istotnych procesów wewnętrznych narażonych na ryzyko braku zgodności, potencjalnych zagrożeń dotyczących występowania naruszeń prawa i innych norm postępowania, jak również skutków materializacji tych zagrożeń i optymalnych rozwiązań ograniczających poziom ponoszonego ryzyka.

W ramach oceny uwzględnia się również zmiany w otoczeniu regulacyjnym i wyniki działań podejmowanych przez zewnętrzne organy nadzoru i kontroli oraz audyt wewnętrzny.

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka braku zgodności Banku prowadzone jest w cyklach kwartalnych. Odbiorcami raportów są Komitet Ryzyka, Zarząd Banku, Komitet Audytu Rady Nadzorczej oraz Rada Nadzorcza. Raporty zawierają między innymi informacje na temat:

- wyników identyfikacji i oceny ryzyka braku zgodności,
- przypadków materializacji ryzyka braku zgodności w Banku i sektorze finansowym,
- najważniejszych zmian otoczenia regulacyjnego i prowadzonych w Banku działań dostosowawczych do nowych regulacji i standardów postępowania,
- wyników kontroli zewnętrznych realizowanych w Banku,
- realizacji zaleceń pokontrolnych wydanych przez zewnętrzne organy nadzoru i kontroli, jak również istotnej korespondencji prowadzonej przez Bank z tymi organami.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności odnosi się w szczególności do następujących zagadnień:

- zapobiegania angażowaniu Banku w działalność niezgodną z prawem,
- zapewnienia ochrony informacji,
- propagowania standardów etycznych i monitorowania ich funkcjonowania,
- zarządzania konfliktami interesów,
- zapobiegania przyjmowania i przekazywania przez pracowników Banku korzyści i zachęt, które mogłyby skutkować powstawaniem nieformalnych zobowiązań w relacjach z przedstawicielami organów administracji publicznej, klientami lub kontrahentami, powodować konflikty interesów lub w inny sposób negatywnie rzutować na sposób wykonywania przez pracowników ich obowiązków służbowych,
- profesjonalnego, rzetelnego i przejrzystego formułowania oferty produktowej oraz przekazów reklamowych i marketingowych,
- niezwłocznego, uczciwego i profesjonalnego rozpatrywania skarg, wniosków i reklamacji klientów.

35.5.17. Zarządzanie ryzykiem strategicznym

Ryzyko strategiczne jest rozumiane jako ryzyko związane z możliwością wystąpienia negatywnych konsekwencji finansowych spowodowanych błędnymi decyzjami, decyzjami podjętymi na podstawie niewłaściwej oceny lub niepodjęciem właściwych decyzji dotyczących kierunku rozwoju strategicznego Banku.

Celem zarządzania ryzykiem strategicznym jest utrzymywanie na akceptowalnym poziomie negatywnych konsekwencji finansowych spowodowanych błędnymi decyzjami, decyzjami podjętymi na podstawie

niewłaściwej oceny lub niepodjęciem właściwych decyzji dotyczących kierunku rozwoju strategicznego Banku.

Pomiar poziomu ryzyka strategicznego Banku dokonywany jest poprzez ocenę wpływu wyodrębnionych w działalności i otoczeniu grup czynników, do których należą w szczególności:

- czynniki zewnętrzne,
- czynniki związane ze wzrostem i rozwojem działalności bankowej,
- czynniki związane z zarządzaniem zasobami ludzkimi,
- czynniki związane z działalnością inwestycyjną,
- czynniki związane z kulturą organizacji.

Monitorowanie poziomu ryzyka strategicznego dokonywane jest w Banku w okresach co najmniej rocznych.

Raportowanie ryzyka strategicznego prowadzone jest w Banku w okresach rocznych. Odbiorcami raportów o poziomie ryzyka strategicznego są Zarząd, dyrektorzy Banku oraz dyrektorzy zarządzający Centrali Banku.

Zarządzanie ryzykiem strategicznym w Banku dotyczy przede wszystkim podejmowania działań w przypadku wystąpienia podwyższonego poziomu ryzyka strategicznego.

35.5.18. Zarządzanie ryzykiem reputacji

Ryzyko reputacji jest rozumiane jako ryzyko związane z możliwością wystąpienia negatywnych odchylenia od zaplanowanego wyniku finansowego Banku wskutek pogorszenia się wizerunku Banku.

Celem zarządzania ryzykiem reputacji jest ochrona wizerunku Banku oraz ograniczanie prawdopodobieństwa wystąpienia i wysokości straty wynikającej z naruszenia wizerunku Banku.

Wskaźniki ryzyka reputacji są obliczane na podstawie rocznej oceny zidentyfikowanych w danym roku kalendarzowym negatywnych skutków zdarzeń wizerunkowych dla poszczególnych kategorii zdarzeń wizerunkowych. Podstawowymi narzędziami wykorzystywanymi do określania poziomu ryzyka reputacji Banku są:

- katalog kategorii zdarzeń wizerunkowych zawierający wykaz kategorii zdarzeń wizerunkowych wraz z przypisanymi do nich wagami,
- rejestr zdarzeń wizerunkowych zawierający wykaz zaistniałych negatywnych zdarzeń wizerunkowych pogrupowanych według kategorii zdarzeń wizerunkowych.

Monitorowanie zdarzeń wizerunkowych prowadzone jest na bieżąco i obejmuje:

- monitorowanie zewnętrznych i wewnętrznych kanałów komunikacji Banku z otoczeniem pod kątem identyfikacji negatywnych skutków zdarzeń wizerunkowych,
- gromadzenie i analizowanie informacji dotyczących wystąpienia albo możliwości wystąpienia zdarzenia wizerunkowego,
- rejestrowanie danych o zidentyfikowanych negatywnych skutkach zdarzeń wizerunkowych.

Raportowanie ryzyka reputacji jest prowadzone w Banku w okresach rocznych. Odbiorcami informacji o poziomie ryzyka reputacji są komórki Pionu Ryzyka Bankowego.

Zarządzanie ryzykiem reputacji w Banku obejmuje w szczególności działania zapobiegawcze służące ograniczeniu występowania lub minimalizowaniu skali i zakresu występowania zdarzeń wizerunkowych oraz dobór efektywnych narzędzi dla działań ostonowych służących eliminowaniu, łagodzeniu lub minimalizowaniu niekorzystnego wpływu negatywnych skutków zdarzeń wizerunkowych na wizerunek Banku.

36. Adekwatność kapitałowa

Cele i zasady zarządzania adekwatnością kapitałową zostały szczegółowo opisane w rocznym sprawozdaniu finansowym PKO Banku Polskiego SA za rok 2011. W sprawozdaniu tym została również zawarta informacja o składnikach funduszy własnych Banku wyliczanych dla potrzeb adekwatności kapitałowej, a także o metodach kalkulacji wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

Poziom adekwatności kapitałowej Banku na dzień 30 czerwca 2012 roku utrzymywał się na bezpiecznym poziomie, istotnie powyżej ustawowych limitów.

Współczynnik wypłacalności Banku, będący jednym z głównych mierników adekwatności kapitałowej wzrósł w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2011 roku o 0,81 p.p., co było spowodowane przede wszystkim wzrostem funduszy własnych Banku wyznaczanych dla potrzeb adekwatności kapitałowej.

36.1.1. Fundusze własne dla potrzeb adekwatności kapitałowej

Na dzień 30 czerwca 2012 roku fundusze własne Banku wyliczane na potrzeby adekwatności kapitałowej wzrosły o 2 467 942 tysiące PLN, głównie w skutek zaliczenia do funduszy wyniku Banku za rok 2011 po pomniejszeniu o przewidywane obciążenia (w wysokości 2 366 122 tysiące PLN).

Informacja o strukturze funduszy własnych Banku wyznaczanych dla potrzeb adekwatności kapitałowej została zawarta w poniższej tabeli:

FUNDUSZE WŁASNE BANKU	30.06.2012	31.12.2011
Fundusze podstawowe (Tier 1)	18 753 871	16 225 262
Kapitał zakładowy	1 250 000	1 250 000
Kapitał zapasowy	15 198 111	12 898 111
Kapitał rezerwowy	3 385 743	3 319 621
Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej	1 070 000	1 070 000
Niepodzielony zysk z lat ubiegłych, zysk w trakcie zatwierdzania pomniejszony o przewidywane obciążenia	88 533	-
Niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych, kapitałowych i pozostałych należnościach zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży	(95 985)	(127 287)
Korekty aktualizujące wartość wyceny aktywów w portfelu handlowym	(19)	(143)
Wartości niematerialne	(1 501 812)	(1 522 568)
Zaangażowania kapitałowe	(640 700)	(662 472)
Fundusze uzupełniające (Tier 2)	1 002 013	989 525
Zobowiązania podporządkowane zaliczone do funduszy uzupełniających	1 600 700	1 600 700
Niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży (w wysokości 80% wartości przed opodatkowaniem)	42 013	51 297
Zaangażowania kapitałowe	(640 700)	(662 472)
Kapitał krótkoterminowy (Tier 3)	59 979	133 134
RAZEM FUNDUSZE WŁASNE	19 815 863	17 347 921

36.1.2. Wymogi kapitałowe (Filar I)

Poniższa tabela prezentuje wymogi kapitałowe Banku z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

Wymogi kapitałowe	30.06.2012	31.12.2011
Ryzyko kredytowe	11 082 754	10 486 573
kredytowe (księga bankowa)	10 958 102	10 363 885
kredytowe kontrahenta (księga handlowa)	124 652	122 688
Ryzyko rynkowe	542 313	390 863
cen kapitałowych papierów wartościowych	710	1 604
szczególne cen instrumentów dłużnych	442 695	294 836
ogólne stóp procentowych	98 908	94 423
Ryzyko operacyjne	820 104	757 943
Łączny wymóg kapitałowy	12 445 171	11 635 379
Współczynnik wypłacalności	12,74%	11,93%

Wzrost wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego był głównie konsekwencją wejścia w życie postanowień Uchwały nr 153/2011 KNF* w wyniku której od daty 30 czerwca 2012 roku nastąpił wzrost wagi ryzyka (z 75% do 100%) dla ekspozycji detalicznych, oraz dla ekspozycji zabezpieczonych na nieruchomości mieszkalnej, w przypadku których wysokość raty kapitałowej lub odsetkowej uzależniona jest od zmian kursu waluty lub walut innych niż waluty przychodów osiągniętych przez dłużnika.

Wzrost wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka rynkowego wynika głównie ze wzrostu wartości zobowiązań z tytułu gwarantowania emisji obligacji korporacyjnych o ok. 184%.

* Uchwała nr 153/2011 Komisji nadzoru Finansowego z dnia 7 czerwca 2011 r. zmieniająca uchwałę nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (Dz. Urz. KNF nr 8 z dn. 29.07.2011 poz. 29)

Wymóg kapitałowy Banku z tytułu ryzyka operacyjnego został wyliczony metodą zaawansowaną (AMA), z ograniczeniem na spadek wymogu kapitałowego nie więcej niż do poziomu 75% wymogu wyliczanego metodą standardową (TSA). W konsekwencji wzrost wymogu z tytułu ryzyka operacyjnego z kwoty 758 milionów PLN (wg stanu na 31 grudnia 2011 roku) do 820 milionów PLN (wg stanu na 30 czerwca 2012 roku) wynika z corocznego przeszacowania wartości wymogu wyliczanego metodą standardową (TSA) uwzględniającego różnicę ważonego wyniku brutto między rokiem 2011 a rokiem 2008.

36.1.3. Kapitał wewnętrzny (Filar II)

Zasady wyznaczania kapitału wewnętrznego w Banku zostały opisane w rocznym sprawozdaniu finansowym PKO Banku Polskiego SA za rok 2011.

36.1.4. Ujawnienia (Filar III)

Zgodnie z § 6 uchwały nr 385/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu (Dz. Urz. KNF z 2008 roku Nr 8, poz. 39, z późniejszymi zmianami), Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski SA, będąca jednostką dominującą w rozumieniu § 3 tej uchwały, ogłasza w cyklu rocznym informacje dotyczące adekwatności kapitałowej w odrębnym dokumencie, publikowanym nie później niż w terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie.

Raport „Adekwatność kapitałowa i zarządzanie ryzykiem (Filar III) Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA według stanu na 31 grudnia 2011 roku” został opublikowany na stronie internetowej Banku w dniu 5 lipca 2012 roku.

Szczegółowe informacje o zakresie ujawnianych informacji w zakresie adekwatności kapitałowej, sposobie ich weryfikacji oraz publikacji zawierają Zasady polityki informacyjnej PKO Banku Polskiego SA w zakresie adekwatności kapitałowej udostępnione na stronie internetowej Banku (www.pkobp.pl).

INFORMACJE DOTYCZĄCE ZDARZEŃ NASTĘPUJĄCYCH PO DNIU KOŃCZĄCYM OKRES SPRAWOZDAWCZY

37. Zdarzenia następujące po dniu kończącym okres sprawozdawczy

1. W dniu 20 lipca 2012 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o. - spółki zależnej od Banku - podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego Spółki o kwotę 21 685 tysięcy PLN. Udziały w podwyższonym kapitale zostaną objęte przez dotychczasowych wspólników tj. PKO Bank Polski SA, który obejmie udziały za kwotę 21 682 tysięcy PLN oraz Qualia Development Sp. z o.o., która obejmie udziały za kwotę 3 tysięcy PLN.
2. W dniu 24 lipca 2012 roku Bank oraz pozostałe instytucje finansujące działalność Polimex-Mostostal SA, podpisały umowę ze Spółką w sprawie powstrzymania się od egzekwowania zobowiązań Spółki na okres czterech miesięcy. Według stanu na koniec czerwca 2012 roku Bank posiadał zaangażowanie bilansowe oraz pozabilansowe wobec Spółki. Bank na datę sprawozdawczą zakwalifikował ekspozycje wobec Spółki jako nie spełniające przesłanek utraty wartości w oparciu o wyniki przeprowadzonej analizy sytuacji ekonomiczno-finansowej Spółki oraz zapisy powyższej umowy, nie wprowadzające istotnych zmian w warunkach współpracy z Klientem.

Bank na bieżąco prowadzi monitoring sytuacji ekonomiczno-finansowej Klienta.

3. W dniu 26 lipca 2012 roku PKO Bank Polski SA otrzymał zawiadomienie od Ministra Skarbu Państwa o zbyciu przez Skarb Państwa znacznego pakietu akcji Banku, w wyniku czego nastąpiła zmiana posiadanej przez Skarb Państwa ogólnej liczby głosów w Banku. Zgodnie z treścią otrzymanego przez Bank zawiadomienia w dniu 24 lipca 2012 roku w drodze transakcji pakietowych zostało zbytych 95 000 000 akcji Banku posiadanych przez Skarb Państwa. Przed przeprowadzeniem transakcji zbycia Skarb Państwa posiadał łącznie 512 406 277 akcji Banku dających taką samą liczbę głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. Akcje te stanowiły 40,99% w kapitale zakładowym oraz taki sam udział w ogólnej liczbie głosów w Banku. W wyniku ww. transakcji zbycia akcji w dniu 24 lipca 2012 roku Skarb Państwa posiada 417 406 277 akcji Banku dających taką samą liczbę głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. Akcje te stanowią 33,39% w kapitale zakładowym oraz taki sam udział w ogólnej liczbie głosów w Banku. Ponadto, Bank Gospodarstwa Krajowego („BGK”), kontrolowany w całości przez Skarb Państwa posiada 128.102.731 akcji na okaziciela dających taką samą liczbę głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. Akcje te stanowią 10,25% w kapitale zakładowym Banku oraz taki sam udział w ogólnej liczbie głosów w Banku. Przed transakcją zbycia akcji, o której wyżej mowa, Skarb Państwa oraz BGK posiadały

- 640 509 008 akcji Banku dających taką samą liczbę głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. Akcje te stanowiły 51,24% w kapitale zakładowym Banku oraz taki sam udział w ogólnej liczbie głosów w Banku. Po transakcji zbycia akcji, o której wyżej mowa, Skarb Państwa oraz BGK posiadają 545 509 008 akcji Banku dających taką samą liczbę głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. Akcje te stanowią 43,64% w kapitale zakładowym Banku oraz taki sam udział w ogólnej liczbie głosów w Banku.
4. W dniu 27 lipca 2012 roku Bank otrzymał środki w kwocie 410 milionów CHF z tytułu kredytu, zgodnie z umową podpisaną w dniu 19 czerwca 2012 roku pomiędzy PKO Bankiem Polskim SA a konsorcjum banków. Spłata kredytu nastąpi jednorazowo w dniu 19 czerwca 2015 roku.
 5. Bank otrzymał od ING Otwartego Funduszu Emerytalnego zawiadomienie z dnia 27 lipca 2012 roku o zwiększeniu stanu posiadania akcji PKO Banku Polskiego SA powyżej progu 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. W wyniku nabycia akcji PKO Banku Polskiego SA rozliczonych w dniu 24 lipca 2012 roku, ING Otwarty Fundusz Emerytalny zwiększył stan posiadania akcji Banku do 64 594 448, co stanowi 5,17% kapitału zakładowego oraz głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. Przed nabyciem akcji Fundusz posiadał 53 631 448 akcji PKO Banku Polskiego SA, stanowiących 4,29% kapitału zakładowego oraz głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu Banku

31.07.2012	Zbigniew Jagiełło	Prezes Zarządu	(podpis)
31.07.2012	Piotr Alicki	Wiceprezes Zarządu	(podpis)
31.07.2012	Bartosz Drabikowski	Wiceprezes Zarządu	(podpis)
31.07.2012	Jarosław Myjak	Wiceprezes Zarządu	(podpis)
31.07.2012	Jacek Obłękowski	Wiceprezes Zarządu	(podpis)
31.07.2012	Jakub Papierski	Wiceprezes Zarządu	(podpis)

Podpis osoby, której powierzono
prowadzenie ksiąg rachunkowych

31.07.2012
Danuta Szymańska
Dyrektor Pionu Rachunkowości

.....
(podpis)